

Dokument na rokovanie

A9-0360/2023

14.11.2023

SPRÁVA

o znižovaní nerovností a podpore sociálneho začlenenia detí a ich rodín v čase krízy
(2023/2066(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Sandra Pereira

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	24
PRÍLOHA: ZOZNAM SUBJEKTOV ALEBO OSÔB, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI PODNETY	27
STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ	28
INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE.....	40
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	41

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o znižovaní nerovností a podpore sociálneho začlenenia detí a ich rodín v čase krízy (2023/2066(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej články 14, 24, 32 a 33,
- so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv a jeho akčný plán¹ s jeho hlavnými cieľmi do roku 2030 a so sociálnym prehľadom EÚ,
- so zreteľom na Portske vyhlásenie z 8. mája 2021 a záväzky obnovené na sociálnom fóre v Porte v roku 2023,
- so zreteľom na ciele udržateľného rozvoja stanovené v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorá bola prijatá v septembri 2015 v New Yorku,
- so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa prijatý v New Yorku 20. novembra 1989,
- so zreteľom na Pakt OSN o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, ktorý bol prijatý 16. decembra 1966 v New Yorku,
- so zreteľom na Európsku sociálnu chartu, ktorá bola prijatá v roku 1961 v Turíne,
- so zreteľom na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prijatý v New Yorku 13. decembra 2006,
- so zreteľom na rezolúciu Organizácie Spojených národov z 18. decembra 2019 o právach dieťaťa,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami²,
- so zreteľom na odporúčanie Komisie (EÚ) 2013/112 zo 20. februára 2013 s názvom „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“³,
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 22. mája 2019 týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve⁴,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. septembra 2022 o európskej stratégii v oblasti starostlivosti (COM/2022/0440) a odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 o vzdelávaní a

¹COM(2021)0102.

² Ú. v. EÚ L 188, 12.7.2019, s. 79.

³ Ú. v. EÚ L 59, 2.3.2013, s. 5.

⁴ Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 4.

starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030⁵ a odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 týkajúce sa prístupu k cenovo dostupnej, vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti⁶,

- so zreteľom na správu výskumného centra UNICEF z roku 2014 s názvom „Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries“ (Deti recesie: Vplyv hospodárskej krízy na blahobyt detí v bohatých krajinách),
- so zreteľom na svoje uznesenie z 24. novembra 2015 o znižovaní nerovností s osobitným zameraním na chudobu detí⁷,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 21. januára 2021 o prístupe k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu pre všetkých⁸,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 29. apríla 2021 o Európskej záruke pre deti⁹,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. apríla 2022 o ochrane EÚ poskytovanej deťom a mladým ľuďom na úteku pred vojnou na Ukrajine¹⁰,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 5. júla 2022 o spoločnom európskom postupe v oblasti starostlivosti¹¹,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 5. októbra 2022 o reakcii EÚ na zvýšenie cien energie v Európe¹²,
- so zreteľom na stručný súhrn siete Eurydice z roku 2019 s názvom „Kľúčové údaje o predprimárnom vzdelávaní a ranej starostlivosti o deti v Európe“,
- so zreteľom na správu UNICEF z roku 2020 „Innocenti Report Card 16. Worlds of Influence – Understanding what shapes child well-being in rich countries“ (Správa Innocenti, karta č. 16: Svety vplyvu – Porozumieť tomu, čo má vplyv na blaho detí v bohatých krajinách),
- so zreteľom na výročnú správu UNICEF za rok 2021 s názvom „Protecting child rights in a time of crises“ (Ochrana práv detí v časoch kríz),
- so zreteľom na výročnú správu UNICEF za rok 2021 s názvom „Where do rich countries stand on childcare?“ (Ako sú na tom so starostlivosťou o deti bohaté krajiny?),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. marca 2021 s názvom Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021)0142],

⁵ Ú. v. EÚ C 484, 20.12.2022, s. 1.

⁶ Ú. v. EÚ C 476, 15.12.2022, s. 1.

⁷ Ú. v. EÚ C 366, 27.10.2017, s. 19.

⁸ Ú. v. EÚ C 456, 10.11.2021, s. 145.

⁹ Ú. v. EÚ C 506, 15.12.2021, s. 94.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 434, 15.11.2022, s. 50.

¹¹ Ú. v. EÚ C 47, 7.2.2023, s. 30.

¹² Ú. v. EÚ C 132, 14.4.2023, s. 65.

- so zreteľom na záverečnú správu Komisie z marca 2020 s názvom „Feasibility Study for a Child Guarantee“ (Štúdia uskutočniteľnosti záruky pre deti),
- so zreteľom na odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa stanovuje Európska záruka pre deti¹³,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. júna 2023 o komplexnom prístupe k duševnému zdraviu [COM(2023)0298],
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom „Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025“ [COM(2020)0152],
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. októbra 2020 s názvom „Únia rovnosti: Strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov“ [COM(2020)0620],
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 3. marca 2021 s názvom „Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030“ [COM(2021)0101],
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 30. januára 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie¹⁴,
- so zreteľom na správu organizácie Eurochild (2022) s názvom „(In)visible children – Eurochild 2022 report on children in need across Europe“ [(Ne)viditeľné deti – správa organizácie Eurochild za rok 2022 o deťoch v núdzi v celej Európe],
- so zreteľom na správu organizácie Save the Children z roku 2023 s názvom „Guaranteeing Children’s Future – How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do“ (Zabezpečenie budúcnosti detí – Ako COVID-19, kríza súvisiaca so životnými nákladmi a klimatická kríza postihujú deti žijúce v chudobe a čo musia urobiť vlády v Európe),
- so zreteľom na správu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) – UNICEF z roku 2021 s názvom „Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward“ (Detská práca: globálne odhady za rok 2020, trendy a cesta vpred),
- so zreteľom na správu MOP – UNICEF z roku 2023 s názvom „More than a billion reasons: The urgent need to build universal social protection for children“ (Viac než miliarda dôvodov: naliehavá potreba vytvoriť univerzálne sociálnu ochranu detí),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. mája 2022 s názvom „Digitálne desaťročie pre deti a mládež: nová Európska stratégia vytvárania lepšieho internetu pre deti“ [COM(2022)0212],
- so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť,

¹³ Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14.

¹⁴ Ú. v. EÚ C 41, 3.2.2023, s. 1.

- so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A9-0360/2023),
- A. keďže kvalita prostredia, kde sa deti rodia, a ich životný priestor majú rozhodujúci vplyv na kvalitu ich života, rovnaké príležitosti pre zdravý rast, ich celkový rozvoj a naplnenie ich potenciálu; keďže v kampani UNICEF s názvom First 1 000 Days (Prvých 1 000 dní) sa uvádza, že mozog dieťaťa sa v prvých rokoch života vyvíja bezprecedentným tempom, čo poskytuje jedinečnú príležitosť na telesný, duševný, kongnitívny, sociálny a emočný vývoj dieťaťa; Keďže každé dieťa je jedinečné a malo by sa k nemu správať s rešpektom k jeho osobitostiam, tempu rozvoja, oblastiam záujmu a potrebám; keďže najlepšie záujmy dieťaťa by mali byť hlavnou zásadou pre všetky činnosti, ktoré majú vplyv na deti, ako sa uvádza v Dohovore o právach dieťaťa;
- B. keďže vystavenie zneužívaniu a zanedbávaniu negatívne ovplyvňuje vývoj dieťaťa; keďže nerovnosti, ktoré vzniknú vo veľmi mladom veku, negatívne ovplyvňujú príležitosti, pohodu a zdravie detí; keďže tieto nerovnosti môžu mať celoživotné dôsledky v dospelom veku a môžu im brániť v tom, aby naplno využili svoj potenciál; keďže predchádzanie nerovnostiam je najlepšou politikou na znižovanie nerovností z dlhodobého hľadiska;
- C. keďže nedostatok dostupných kvalitných služieb zameraných na deti a podpory rodín zvyšuje riziko chudoby a sociálneho vylúčenia detí; keďže rodiny sa stretávajú s viacerými a vzájomne súvisiacimi problémami, ktoré nedokáže vyriešiť jedna služba alebo organizácia, čo si vyžaduje kontinuitu služieb a náležitú koordináciu medzi službami s cieľom pripraviť a uľahčiť prechody, ktorým deti čelia;
- D. keďže v roku 2022 bolo v EÚ viac ako 19 995 000 detí (24,7 % resp. každé štvrté dieťa) ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením; keďže napriek určitým rozdielom neexistuje žiaden členský štát, v ktorom by sa nevyskytovali chudoba a sociálne vylúčenie detí; keďže v niektorých členských štátoch toto riziko presahuje 30 %; keďže nedávne údaje ukazujú, že za posledné štyri roky došlo k nárastu tohto ukazovateľa; keďže ešte v roku 2022 zaznamenali charitatívne organizácie nárast žiadostí o podporu zo strany sociálnych služieb¹⁵;
- E. keďže v roku 2022 bol percentuálny podiel detí (vo veku do 18 rokov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v EÚ vyšší ako podiel dospelých, a to na úrovni 21,6 %; keďže v roku 2022 boli v 18 z 27 členských štátov EÚ deti vystavené väčšiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako dospelí; keďže v roku 2022 bola viac ako jedna pätina (22,4 %) obyvateľov EÚ žijúcich v domácnostiach so závislými deťmi ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením; keďže v roku 2022 bolo 61,9 % detí, ktorých rodičia mali nízku úroveň vzdelania, ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v porovnaní s 10,2 % detí, ktorých rodičia mali vysokú úroveň vzdelania¹⁶;
- F. keďže chudoba detí je viacrozmerný jav, ktorý vyplýva z chudoby domácností, a keďže preto sú rodiny s nízkym príjmom a bez zamestnania, rodiny s jedným rodičom, ktoré často tvoria ženy a ich deti, početné rodiny, rodiny žijúce v znevýhodnených regiónoch

¹⁵ Eurodiaconia a Caritas Europa, [Survey on energy poverty/cost-of-living crisis \(Prieskum týkajúci sa krízy súvisiacej s energetickou chudobou/životnými nákladmi\)](#), 2022.

¹⁶ Eurostat, „[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion \(1 zo 4 detí v EÚ ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením\)](#)“, 28. októbra 2021.

a rodiny rôzneho etnického alebo národnostného pôvodu viac ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením a je u nich vyššia pravdepodobnosť medzigeneračného prenosu chudoby; keďže prerozdeľovanie bohatstva (prostredníctvom miezd a sociálnych transferov) má rozhodujúci vplyv na sociálnu nerovnosť, riziko chudoby a sociálneho vylúčenia, a teda aj na riziko chudoby detí; keďže tento jav si vyžaduje viacrozmernú reakciu s cieľom zabrániť tomu, aby sa nerovnosti navzájom posilňovali, a univerzálne a cielené opatrenia; keďže tieto opatrenia nevyhnutne zahŕňajú vytváranie pracovných miest a mali by zabezpečiť kvalitu a stabilitu pracovných miest a zaručiť a posilniť sociálne práva, antidiskriminačné opatrenia a rodinné prídavky a prídavky na deti; keďže vnútroštátne prídavky na deti sú nevyhnutným opatrením na pomoc rodinám v núdzi a na zabezpečenie všeobecného prístupu ku kvalitným a cenovo dostupným verejným službám;

- G. keďže v roku 2022 žilo 16,8 % obyvateľov EÚ v preplnených domácnostiach a 9,3 % nebolo schopných primerane vykurovať svoj domov; keďže 8,3 % obyvateľov EÚ vynaložilo na bývanie minimálne 40 % disponibilného príjmu domácnosti;
- H. keďže v roku 2022 nebolo 56 % ľudí žijúcich v domácnostiach s jedným dospelým a so závislými deťmi v EÚ schopných pokryť neočakávané finančné výdavky; keďže v roku 2020 sú neúplné rodiny, najmä rodiny vedené osamelými matkami, viac ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (42,1 % v porovnaní s 29,6 % v rodinných jednotkách s dvoma dospelými a tromi alebo viac deťmi¹⁷); keďže to súvisí s feminizáciou chudoby, nadmerným zastúpením žien v neistej a zle platenej práci a v práci na čiastočný úväzok, ich preťažením opatrovateľskými povinnosťami a rozdielmi v odmeňovaní mužov a žien; keďže rozdiel v miere zamestnanosti mužov a žien bez detí predstavuje 1 %; keďže u osôb s dieťaťom mladším ako šesť rokov je tento pomer 21 % a u osôb s tromi deťmi až 37 %¹⁸;
- I. keďže pre deti, ktoré vyrastajú v chudobe a sociálnom vylúčení, je ťažšie uspieť v škole, zachovať si zdravie a naplno využiť svoj potenciál neskôr v živote; keďže sociálne investície do detí v ranom veku prinášajú významnú sociálno-hospodársku návratnosť, prispievajú k prerušeniu cyklu medzigeneračnej chudoby a ako také by sa nemali považovať za náklady; keďže hospodársky vplyv chudoby detí a sociálno-ekonomického znevýhodnenia, ako aj ich dôsledky na pracujúcich dospelých sa odhadujú na 3,4 % hrubého domáceho produktu krajín EÚ ročne;
- J. keďže chudoba a sociálne vylúčenie súvisia s migráciou, menšinovým postavením alebo zdravotným postihnutím detí a ich rodičov; keďže deti migrantov sú nadmerne zastúpené v skupine ohrozenej chudobou; keďže absencia štátnej príslušnosti alebo dokladov totožnosti sťažuje deťom bez štátnej príslušnosti prístup k niektorým z najzákladnejších práv, ako je registrácia narodenia, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie a bývanie, a vystavuje ich väčšiemu riziku zneužívania a vykorisťovania; keďže do apríla 2023 utiekli v dôsledku ruskej invázie z Ukrajiny do niektorého členského štátu EÚ takmer 4 milióny občanov krajín mimo EÚ;

¹⁷Eurostat, „[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion \(1 zo 4 detí v EÚ ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením\)](#)“, 28. októbra 2021.

¹⁸Eurofound, „Living and Working Conditions in Europe 2021“ (Životné a pracovné podmienky v Európe v roku 2021), s. 73.

- K. keďže takmer 83 % rómskych¹⁹ detí v EÚ žije v domácnostiach ohrozených chudobou; keďže v roku 2021 žilo každé piate rómske dieťa v domácnosti bez vody z vodovodu; keďže podiel rómskych detí, ktoré zažívajú závažnú materiálnu depriváciu, výrazne presahuje podiel zraniteľných detí v celkovej populácii; keďže v roku 2022 nemalo 6 z 10 rómskych detí prístup ku kvalitným službám v ranom detstve a 4 z 10 rómskych rodín s deťmi mladšími ako 6 rokov nedostali žiadny druh dotácie ani podobnú podporu;
- L. keďže dôsledky pandémie COVID-19, rastúce životné náklady a vojna na Ukrajine prehĺbili hospodársku a sociálnu zraniteľnosť detí a ich rodín, najmä domácností s nízkymi a strednými príjmami, ktoré boli najviac postihnuté pandemiou a predchádzajúcimi krízami; keďže súčasná celosvetová sociálna a hospodárska nestabilita, ako aj riziká vyplývajúce zo zmeny klímy zvyšujú možnosť nových kríz; keďže proticyklické reakcie na nedávne krízy sa ukázali byť pri riešení chudoby a sociálneho vylúčenia účinnejšie než opatrenia na fiškálnu konsolidáciu založené na úsporných opatreniach a znižovaní výdavkov, ktoré sa presadzovali počas krízy v rokoch 2008 – 2013;
- M. keďže pandémia COVID-19 zhoršila ťažkosti, ktorým čelia deti v dôsledku narušenia každodenného života a sociálnych kontaktov, zatvorenia škôl, zníženej kapacity poskytovať ochranu pred domácim násilím, zneužívaním a zanedbávaním počas obmedzenia pohybu a narušenia základných sociálnych služieb; keďže tieto ťažkosti mali väčší vplyv na deti v zraniteľných situáciách, ktoré nemali vybavenie, internetové pokrytie alebo dokonca elektrinu na online vzdelávanie a mohli prísť o jediné teplé jedlo denne alebo o prístup k vykurovaniu;
- N. keďže cieľom akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv prijatého v roku 2021 je znížiť do roku 2030 počet detí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením aspoň o 5 miliónov; keďže členské štáty prijali vnútroštátne ciele v oblasti znižovania chudoby; keďže dosiahnutie tohto cieľa by znamenalo, že približne 15 miliónov detí v EÚ by bolo v tom čase stále ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením; keďže sa predpokladá, že bez vhodných opatrení sa tento počet bude ďalej zvyšovať v dôsledku vzniku nových zložitých a vzájomne prepojených sociálnych kríz;
- O. keďže odstránenie chudoby detí je nevyhnutným odrazovým mostíkom pri budovaní spravodlivej, rovnocennej a sociálnej Európy pre súčasné a budúce generácie; keďže sociálno-ekonomické postavenie by nikdy nemalo byť prekážkou prístupu detí k základným službám; keďže je potrebná väčšia podpora na zabezpečenie toho, aby deti a rodiny mali prístup k základným službám;
- P. keďže financovanie EÚ umožňuje investície na vnútroštátnej úrovni do boja proti chudobe detí a podpory sociálneho začlenenia; keďže okrem Európskeho sociálneho

¹⁹ V súlade so [strategickým rámcom EÚ pre Rómov na roky 2020 – 2030](#) sa pojem „Rómovia“ uvádza ako zastrešujúci pojem a zahŕňa širokú škálu rôznych osôb rómskeho pôvodu, ako napríklad: Rómov, Sintov, Kaleov, Romaničalov, Bojášov/Rudarov. Zahŕňa aj na skupiny, ako sú Aškali, Egyptčania, Jenišovia, Dómovia, Lomovia, Romovia a Abdalovia, ako aj kočovníkov vrátane etnických Travellerov alebo osôb zahrnutých pod administratívny pojem Gens du voyage a osôb, ktoré sa identifikujú ako „Cigáni“, a to všetko bez toho, aby sa popierali ich osobitosti; Toto vymedzenie pojmu by sa malo zohľadniť v celej správe.

fondy plus (ESF+) možno priamo alebo nepriamo použiť aj iné zdroje na financovanie programov, ktoré ovplyvňujú životy detí a ich rodín rôznymi spôsobmi;

- Q. keďže všetky deti, rodičia, rodiny a opatrovatelia by mali byť chránení pred diskrimináciou, ako je diskriminácia na základe pohlavia, jazyka, sexuálnej a/alebo rodovej identity, náboženstva alebo viery, politického alebo ideologického presvedčenia, národného, rasového, etnického alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, sociálno-ekonomickej situácie, zdravotného postihnutia a iných osobitných potrieb, veku alebo iného postavenia;
- R. keďže rodiny sú čoraz rozmanitejšie; keďže politiky v oblasti podpory detí a rodiny nie vždy odrážajú rozmanitosť rodín a podmienky rodinného života a nie sú im dostatočne prispôbené (napr. rodiny s nezosobášenými rodičmi, deti odlúčených rodičov žijúcich v dvoch domácnostiach alebo deti žijúce vo veľkej zmiešanej rodine, pestúnske rodiny a dúhové rodiny), čo ide na úkor životnej úrovne rodín, prístupu k programom a dávkam sociálnej ochrany a ich odolnosti voči krízam; keďže EÚ aj členské štáty musia zaručiť ochranu rodiny na právnej, hospodárskej a sociálnej úrovni;
- S. keďže Rada 14. júna 2021 prijala svoje odporúčanie o Európskej záruke pre deti s cieľom zaručiť, že deti budú mať prístup k základným službám, napríklad k bezplatným službám starostlivosti a vzdelávaniu v ranom detstve, bezplatnému vzdelávaniu (vrátane dodatočných činností v školách a aspoň jednému zdravému jedlu za školský deň), bezplatnej zdravotnej starostlivosti, zdravej výžive a primeranému bývaniu; keďže tento nástroj predstavuje príležitosť na zníženie chudoby a nerovností a podporu sociálneho začlenenia detí; keďže v rámci Európskej záruky pre deti sa stanovilo, že by sa malo prioritne zamerať na deti v zraniteľných situáciách²⁰; keďže od všetkých členských štátov sa na preukázanie ich záväzku voči integrovanej politike zameranej na prelomenie bludného kruhu chudoby vyžaduje, aby zo svojich zdrojov ESF+ vyčlenili primeranú sumu na realizáciu národných plánov záruky pre deti; keďže do októbra 2023 tri členské štáty stále nepredložili svoje národné akčné plány;
- T. keďže podľa Dohovoru o právach dieťaťa, ktorého signatármi sú všetky členské štáty, by sa malo všetkým deťom zabezpečiť právo na vzdelanie, služby zdravotnej starostlivosti, bývanie, ochranu, účasť na rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú, odpočinok a voľný čas, vyváženú stravu a starostlivosť v rodinnom prostredí;
- U. keďže Rada prijala odporúčanie týkajúce sa revízie barcelonských cieľov v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, ktorá zahŕňa návrh na zákonný nárok na vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve;
- V. keďže v EÚ malo v roku 2022 len 35,7 %²¹ detí vo veku do 3 rokov prístup k formálnemu systému vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (VSRD), pričom tento

²⁰ Použitie výrazu „deti v zraniteľných situáciách“ alebo „deti zo znevýhodneného prostredia/domácností“ v tejto správe sa vzťahuje na vymedzenie pojmu zakotvené v záruke pre deti, ktoré zahŕňa tieto skupiny: deti bez domova alebo deti, ktoré čelia závažnej deprivácii v oblasti bývania, deti so zdravotným postihnutím, deti s problémami v oblasti duševného zdravia; deti s migrantským alebo menšinovým etnickým pôvodom, najmä rómske deti, deti v alternatívnej, najmä ústavnej starostlivosti, deti v neistých rodinných situáciách; V tejto správe toto vymedzenie zahŕňa aj LGBTIQ+ deti.

²¹ Eurostat, „[Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group – EU-SILC survey \(Deti vo formálnej starostlivosti o deti alebo vzdelávaní podľa vekovej skupiny a](#)

podiel sa zvýšil na 88 % v prípade detí vo veku od 3 rokov do minimálneho povinného veku na nástup do základnej školy; keďže len sedem členských štátov EÚ zaručuje miesto v systéme VSRD pre každé dieťa od šiestich mesiacov veku; keďže viaceré členské štáty zaručujú financované miesto v systéme starostlivosti o deti až od troch rokov; keďže dostupnosť bezplatného VSRD sa výrazne zvyšuje od veku 3 rokov a tento trend pokračuje každým rokom veku, pričom v poslednom roku pred začiatkom povinného základného vzdelávania sa stáva takmer univerzálnym v celej Európe²²; keďže v Európe musí väčšina rodín platiť školné za prístup k službám VSRD pre deti mladšie ako tri roky; keďže nedostatočný prístup k týmto službám – často v dôsledku súhry obmedzenej dostupnosti a zvýšených, skrytých a čistých nákladov – postihuje rodiny zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, rodiny s jedným rodičom a rodiny z menej rozvinutých regiónov a území, čo zvyšuje riziko skorého sociálneho vylúčenia detí; keďže aj v krajinách, kde je priemerná úroveň dostupnosti služieb VSRD vysoká, bráni účasti detí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením na VSRD nedostatok zariadení starostlivosti o deti;

- W. keďže VSRD má rozhodujúci vplyv na zdravie a kognitívny a sociálno-emocionálny vývoj detí; keďže pracujúci rodičia, ktorí nemajú prístup k zariadeniam starostlivosti o deti, sú často nútení zanechať deti v neformálnej starostlivosti, vrátane necertifikovaných sietí starostlivosti; keďže vysokokvalitné inkluzívne VSRD zabezpečuje rovnaké príležitosti na vzdelávanie týchto detí a podporuje integráciu rodičov, najmä matiek, na trh práce; keďže inkluzívne vzdelávanie rieši širokú škálu potrieb všetkých žiakov prostredníctvom väčšej účasti, pokiaľ ide o vzdelávanie, kultúrnu výmenu a pocit spolupatričnosti; keďže takéto služby musia mať primerané finančné a ľudské zdroje na identifikáciu a podporu detí, ktoré čelia osobitným ťažkostiam;
- X. keďže výdavky na vzdelávanie, pokiaľ ide o učebné materiály a dopravu, hradia vo väčšine krajín najmä domácnosti a je to jeden z hlavných dôvodov predčasného ukončenia školskej dochádzky; keďže priemerná miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ je 10 %²³, ale táto hodnota je vyššia v prípade špecifických skupín, ako sú rómske deti a deti so zdravotným postihnutím;
- Y. keďže v roku 2021 malo 3,6 % detí v EÚ mladších ako 16 rokov neuspokojené liečebné potreby a 4,4 % detí uviedlo zdravotné postihnutie²⁴; keďže dokonca aj v krajinách, v ktorých je právo na zdravie zakotvené v právnych predpisoch, pretrvávajú nerovnosti a mnohé rodiny nemajú prístup alebo včasný prístup k primeranej zdravotnej starostlivosti a majú veľmi obmedzený prístup k základným službám zdravotnej starostlivosti, ako sú konzultácie s rodinným lekárom a zdravotnou sestrou, podpora duševného zdravia a psychosociálna podpora alebo zubná starostlivosť, a to najmä z dôvodu nedostatočných verejných služieb; keďže deti, ktoré sa narodili do chudoby a sociálneho vylúčenia sú

[trvania – % v populácii za každú vekovú skupinu – prieskum EU-SILC](#)“, 29. 9. 2023; údaje zodpovedajú súčtu percentuálneho podielu detí do troch rokov, ktoré sú vo formálnej starostlivosti o deti 1 – 29 hodín týždenne, a detí, ktoré sú vo formálnej starostlivosti o deti viac ako 30 hodín týždenne.

²² Európska komisia, stručný súhrn Eurydice, „[Kľúčové údaje o predprimárnom vzdelávaní a ranej starostlivosti o deti v Európe](#)“, 2019.

²³ Eurostat, „[Early leavers from education and training \(Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu\)](#)“, 2023.

²⁴ Eurostat, 2023, „[Health statistics - children \(Štatistika v oblasti zdravia – deti\)](#)“.

vystavené väčšiemu riziku chronických chorôb a častejších zdravotných problémov; keďže rozdiely v EÚ medzi mestskými a vidieckymi oblasťami a rozvinutejšími a menej rozvinutými regiónmi, pokiaľ ide o prístup ku kvalitným zdravotníckym službám a zariadeniam, sa prehlbujú²⁵;

- Z. keďže sexuálne zdravie má zásadný význam pre celkové zdravie a pohodu jednotlivcov, párov a rodín; keďže niektoré členské štáty sa snažia ešte viac obmedziť prístup k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam prostredníctvom veľmi reštriktívnych právnych predpisov, ktoré ohrozujú zdravie žien počas tehotenstva a pôrodu, ako aj zdravie detí;
- AA. keďže očkovanie je hlavným nástrojom na prevenciu závažných, nákazlivých a niekedy smrteľných chorôb; keďže miera očkovania proti osýpkam – ukazovateľ všeobecných schém očkovania detí – klesla v 14 z 35 krajín OECD²⁶;
- AB. keďže pohoda detí z hľadiska duševného zdravia má kľúčový význam, pretože im umožňuje dosiahnuť vývojové míľnik, naučiť sa riešiť problémy a získať sociálne a emocionálne zručnosti; keďže nepriaznivé skúsenosti v detstve, diskriminácia, nedostatočný prístup k službám a nestabilné prostredie patria medzi hlavné príčiny problémov duševného zdravia, k rozvoju ktorých dochádza v ranom detstve; keďže ďalekosiahle krízy ako pandémie COVID-19 ohrozujú duševné zdravie a pohodu celých generácií detí; keďže výskyt problémov s duševným zdravím je trikrát vyšší u detí z rodín s nízkymi príjmami²⁷;
- AC. keďže Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) zdôrazňuje, že dojčenie je jedným z najúčinnějších spôsobov, ako zabezpečiť dlhodobé zdravie a prežitie detí, a odporúča, aby boli dojčatá prvých šesť mesiacov svojho života výlučne dojčené; keďže však na celom svete majú prístup k dojčeniu len dve z piatich dojčiat²⁸;
- AD. keďže deti so zdravotným postihnutím a deti narodené rodičom so zdravotným postihnutím stále čelia diskriminácii a porušovaniu ich práv prostredníctvom prekážok vo všetkých oblastiach ich života, a to konkrétne nedostatočného prístupu k zariadeniam starostlivosti o deti, výživy zodpovedajúcej ich potrebám a príležitostiam zúčastňovať sa na inkluzívnych vzdelávacích činnostiach, nedostatočného začlenenia do štandardných škôl, prístupu k zdravotnej starostlivosti a priestorov, ktoré by zodpovedali ich potrebám v oblasti mobility a psychosociálnym potrebám; keďže tieto prekážky a nedostatok dostupných kvalitných služieb starostlivosti a podpory pre osoby

²⁵ Eurostat, 2022, „[Urban-rural Europe – quality of life in rural areas](#)“ (Mestská a vidiecka Európa – kvalita života vo vidieckych oblastiach);

OECD iLibrary, „[Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change – Chapter 4. Delivering quality health services in rural communities](#)“ (Poskytovania kvalitného vzdelávania a zdravotnej starostlivosti pre všetkých: Príprava regiónov na demografickú zmenu – Kapitola 4. Poskytovanie kvalitných zdravotníckych služieb vo vidieckych komunitách), 5. 3. 2021.

²⁶ UNICEF, 2020, „[Innocenti Report Card 16. UNICEF \(2020\), Innocenti Report Card 16. Worlds of Influence - Understanding What Shapes Child Well-being in Rich Countries](#) (Správa Innocenti, karta č. 16: Svety vplyvu – Porozumieť tomu, čo má vplyv na blaho detí v bohatých krajinách), s. 4.

²⁷ Save the Children Europe, 2023, „[Guaranteeing Children’s Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)“ (Zaručenie budúcnosti detí: Ako pandémie COVID-19, náklady na život a klimatická kríza vplyvajú na deti žijúce v chudobe a čo majú vlády v Európe urobiť).

²⁸ UNICEF, 2020, „[Breastfeeding practices worldwide](#)“ (Dojčenie vo svete).

so zdravotným postihnutím a iné osoby, ktoré potrebujú starostlivosť a podporu, sa prejavujú najmä v čase krízy, čo vedie k dodatočnej záťaži pre neformálnych, a to najmä rodinných opatrovateľov, z ktorých väčšinu tvoria ženy;

- AE. keďže chudoba je významným ukazovateľom rizika pre začatie náhradnej starostlivosti, pretože zvyšuje zraniteľnosť detí a ich rodín a môže viesť k situácii, keď rodičia už nemôžu deťom poskytovať primeranú starostlivosť; keďže v EÚ žije v ústavoch ešte približne 345 000 detí²⁹ a v roku 2021 bolo v alternatívnej starostlivosti 758 018 detí³⁰; keďže opatrenia na ochranu detí vrátane deinštitucionalizácie sú tiež nevyhnutné na to, aby deti dosiahli svoje práva a naplnili svoj potenciál; keďže ústavy potrebujú kvalifikovaný personál na zabezpečenie kvalifikovaných vzdelávacích príležitostí a na boj proti zneužívaniu a vykorisťovaniu detí;
- AF. keďže každé dieťa má právo byť chránené pred zneužívaním, násilím a zanedbávaním; keďže výskumy dokazujú, že riziko zneužívania, násilia a zanedbávania sa zvyšuje v prípadoch finančného tlaku na rodiny a nedostatku primeraných sociálnych služieb;
- AG. keďže v Európe je každé piate dieťa obeťou nejakej formy zneužívania alebo sexuálneho násilia, pričom k väčšine prípadov zneužívania dochádza v rodinách a/alebo inštitúciách súvisiacich so starostlivosťou; keďže deti predstavujú približne štvrtinu obetí obchodovania s ľuďmi v EÚ, z ktorých väčšinu tvoria dievčatá unesené na účely sexuálneho vykorisťovania³¹;
- AH. keďže násilie a šikanovanie zo strany rovesníkov je vážny problém, ktorý poškodzuje vzťahy medzi deťmi, a to najmä v školách, a zhoršuje duševné zdravie detí a mladých ľudí; keďže 23 % študentov uviedlo, že aspoň raz mesačne zažilo obťažovanie v škole³²;
- AI. keďže riziká všadeprítomných digitálnych technológií pre zdravie a pohodu detí a ich rodín by sa nemali podceňovať; keďže deti majú právo byť chránené pred marketingovými a reklamnými praktikami komerčných subjektov, a to aj v digitálnom priestore; keďže dizajn súčasných online produktov a služieb vystavuje deti od útleho veku návykovému online obsahu; keďže deťom chýbajú základné zručnosti a znalosti potrebné na bezpečné a dôveryhodné využívanie informácií; keďže to má dôsledky pre duševné zdravie detí vrátane nedostatku spánku, úzkosti, depresie, nedostatku pozornosti a v konečnom dôsledku aj na vývoj mozgu z dlhodobého hľadiska; keďže dlhodobé používanie internetu môže vystaviť deti väčšiemu riziku ujmy spôsobenej na internete, ako je sexuálne vykorisťovanie, kybernetické prenasledovanie a kybernetické šikanovanie; keďže tretina dievčat a 20 % chlapcov sa v uplynulom roku raz mesačne stretlo so znepokojujúcim obsahom; keďže 15 % LGBTQI+ respondentov vo veku 15 –

²⁹ Lerch, V. a Severinsson, A. N.: „Feasibility Study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children in Alternative Care“ (Štúdia uskutočniteľnosti záruky pre deti: diskusný dokument cieľovej skupiny o deťoch v alternatívnej starostlivosti), 2021.

³⁰ UNICEF a Eurochild, november 2021, „Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union“ (Deti v alternatívnej starostlivosti: porovnávacia štatistika na monitorovanie pokroku pri deinštitucionalizácii v Európskej únii).

³¹ Európska komisia, Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa, 24. marca 2021.

³² OECD, „PISA 2018 Results: What School Life Means for Students' Lives“ (Výsledky štúdie PISA 2018: Ako život v škole ovplyvňuje život študentov“); v priemere v rámci krajín OECD.

17 rokov bolo obeťou online obťažovania z dôvodu svojej sexuálnej orientácie alebo pohlavia³³;

- AJ. keďže len jedno zo štyroch detí sa domnieva, že ich práva sú v spoločnosti vo všeobecnosti dodržiavané³⁴; keďže deti majú ťažkosti s prístupom k spravodlivosti, keďže štruktúra súdnych konaní nie je prispôbena ich potrebám;
- AK. keďže na európskom kontinente vykonáva detskú prácu 3,6 milióna detí³⁵, a to najmä v poľnohospodárstve a stavebníctve; keďže je nevyhnutné prijať opatrenia na odstránenie detskej práce v Európskej únii a zabrániť vzniku nových prípadov detskej práce, najmä v kontexte kríz;
- AL. keďže environmentálne problémy, ako je znečistenie, kontaminovaná pôda a nebezpečná pitná voda, ohrozujú zdravie všetkých detí, pričom majú neprimeraný vplyv na deti žijúce v chudobe a zraniteľných podmienkach; keďže právo na bezpečné, chránené a čisté životné prostredie pre deti, právo na budúcnosť bez znečistenia životného prostredia a ochrana pred negatívnym vplyvom zmeny klímy by sa mohli posilniť lepším vykonávaním súčasných právnych predpisov v oblasti životného prostredia v členských štátoch, ktoré bude zohľadňovať potreby detí;
- AM. keďže hra je prirodzeným a najúčinnjším spôsobom, ako sa deti môžu učiť o sebe a o svojom sociálnom a prirodzenom prostredí a vyjadriť sa symbolickým spôsobom; keďže to tvorí základ ich kognitívneho a emocionálneho rozvoja, funkčnej samostatnosti, životných návykov, interakcie s ostatnými a zvládania konfliktov; keďže účasť detí v spoločnosti, na kultúrnom živote, odpočinku, voľnočasových aktivitách a športe priamo prispieva k ich blahu a pomáha im prosperovať;
- AN. keďže finančné obmedzenia bránia účasti detí zo znevýhodnených rodín na neformálnych vzdelávacích a mimoškolských činnostiach, čo prehľbuje sociálne nerovnosti v ranom veku;

Investovanie do znižovania nerovností

1. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby výrazne zvýšili a zabezpečili udržateľné a primerané verejné investície do politík, ktoré majú priamy a nepriamy vplyv na život detí, a to zaručením univerzálnych, inkluzívnych a cenovo dostupných vysokokvalitných verejných služieb, ako sú starostlivosť, VSRD, zdravotná starostlivosť, sociálne služby, voda a hygiena, ako aj univerzálny prístup k dôstojnému bývaniu, energii, doprave, potravinám, kultúrnym a voľnočasovým aktivitám a jednoduchý a bezplatný prístup k zeleným plochám, doplnený o účinné ciele riešenia, najmä pre najzraniteľnejšie skupiny;
2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby na všetkých úrovniach posilnili mechanizmy na zabezpečenie zmysluplnej, bezpečnej a inkluzívnej účasti detí, rodín a opatrovateľov a organizácií občianskej spoločnosti na tvorbe, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení

³³ Európska komisia, 2021: Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa, s. 18.

³⁴ Európska komisia, 2021: Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa, s. 4.

³⁵ Tento údaj predstavuje súčet údajov zo severnej, južnej, západnej a východnej Európy: Medzinárodná organizácia práce, 2021, „[Child labour statistical profile: Europe and Central Asia](#)“ (Štatistický profil detskej práce: Európa a Stredná Ázia).

týchto politik; zdôrazňuje význam multisektorového prístupu, v rámci ktorého všetky príslušné zainteresované strany spolupracujú s cieľom vypracovať integrovanú stratégiu na riešenie nerovností v detstve poskytovaním služieb ochrany detí a starostlivosti o rodinu, pre ktoré sú najviac potrebné investície a efektívne verejné výdavky s využitím fondov EÚ a vnútroštátnych fondov;

3. zdôrazňuje, že politiky sociálneho začleňovania musia umožniť celkový rozvoj detí a naplnenie potenciálu každého dieťaťa v súvislosti s jeho fyzickým zdravím a pohodou, sociálnymi zručnosťami, emocionálnym vývojom, komunikačnými zručnosťami, všeobecným rozhlľadom a kognitívnym a jazykovým vývojom;
4. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali vytváranie kvalitných pracovných miest vo forme zamestnania na dobu neurčitú a inovatívnych foriem práce so silnými pracovnými právami, založených na dôstojných a spravodlivých mzdách, dôstojných pracovných podmienkach, ktoré zaručujú prístup k sociálnej ochrane a bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, a silného kolektívneho vyjednávania ako kľúčového mechanizmu na zastupovanie a ochranu práv pracovníkov; domnieva sa, že tieto opatrenia sú potrebné aj na zvýšenie atraktívnosti povolání v opatrovateľskom a sociálnom sektore a na riešenie súčasného nedostatku pracovných síl; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom okrem iného prostredníctvom materskej, otcovskej, opatrovateľskej a rodičovskej dovolenky, flexibilných foriem organizácie práce pre rodičov a opatrovateľov a možnosti skrátenia pracovného času;
5. zdôrazňuje, že narušenie školskej dochádzky počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19 prehĺbilo nerovnosti vo vzdelávaní; vyzýva členské štáty, aby vytvorili dodatočné krátkodobé vzdelávacie programy, ako sú letné školy alebo doučovanie, s cieľom zmenšiť súčasné medzery vo vzdelávaní, pričom sa zamerajú najmä na deti zo zraniteľných domácností; vyzýva členské štáty, aby začlenili digitálne zručnosti do učebných osnov všetkých vzdelávacích inštitúcií a poskytli potrebnú odbornú prípravu a vybavenie pre učiteľov a žiakov; vyzýva členské štáty, aby zaručili práva a ochranu detí v čase krízy, najmä nepretržitý prístup k základným službám; nabáda členské štáty, aby vyhodnotili účinnosť opatrení prijatých počas predchádzajúcich kríz s cieľom pripraviť škálu opatrení, ktoré by sa mohli aktivovať, prispôsobiť a zamerať v prípade nových kríz, vzhľadom na to, že niektoré opatrenia prijaté počas pandémie (ako napríklad práca z domu, online vyučovanie a sociálna starostlivosť/poradenstvo), hoci boli v danom čase potrebné, sa ukázali ako negatívne ovplyvňujúce podporu sociálneho začlenenia detí a ich rodín;
6. uznáva kľúčovú úlohu rodinných prídavkov a prídavkov na deti, a to najmä pre zraniteľné domácnosti, ako súčasti spravodlivých a inkluzívnych systémov sociálnej ochrany, ktoré treba prispôsobiť rôznorodým rodinným podmienkam a ktoré poskytujú včasný prístup k sociálnej ochrane a primeranú podporu pre všetkých vrátane detí utečencov a migrantov a ich rodín, v súlade s postupmi jednotlivých členských štátov; vyzýva členské štáty, aby zvýšili informovanosť o nároku na sociálne dávky, zjednodušili administratívne postupy a uľahčili prístup k nim s cieľom riešiť problém ich nízkeho využívania a zároveň bojovať proti stigmatizácii a stereotypom o chudobe;

7. vyzýva rozpočtové orgány EÚ, aby využili nadchádzajúcu revíziu viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 – 2027 v polovici trvania na posilnenie a lepšie využívanie prostriedkov z ESF+, Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby, Fondu pre azyl, migráciu a integráciu, ako aj Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, s cieľom posilniť štrukturálne politiky a sociálnu podporu pre deti a rodiny s ohľadom na multisektorovú povahu chudoby; pripomína svoje opakované výzvy na urýchlené zvýšenie financovania záruky pre deti s osobitným rozpočtom vo výške najmenej 20 miliárd EUR na obdobie 2021 – 2027; trvá na tom, aby sa tento osobitný rozpočet stal súčasťou revidovaného VFR a posilneného ESF+; vyzýva Komisiu, aby sprístupnila všetky dostupné zdroje na účinné vykonávanie záruky pre deti vrátane ESF+, React-EU a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a žiada členské štáty, aby tieto zdroje v plnej miere využívali; zdôrazňuje, že využívanie týchto fondov by malo byť transparentné a malo by si vyžadovať zapojenie občianskej spoločnosti a príslušných zainteresovaných strán do plánovania, vykonávania a hodnotenia; opakuje svoju výzvu, aby všetky členské štáty vyčlenili aspoň 5 % svojich zdrojov ESF+ na ciele opatrenia a štrukturálne reformy zamerané na boj proti detskej chudobe; zdôrazňuje, že táto prahová hodnota je len minimálna a že členské štáty sa nábádajú, aby na boj proti chudobe detí využívali vyšší podiel prostriedkov z ESF+;
8. zdôrazňuje, že riadenie fondov EÚ je zložité, v dôsledku čoho nie sú dostupné pre organizácie s menšími technickými zdrojmi; zdôrazňuje, že flexibilnejšie a jednoduchšie postupy riadenia a investície do technickej pomoci v blízkosti miesta, kde je potrebná, môžu prispieť k posilneniu postavenia ľudí a infraštruktúry vo viacerých organizáciách podporujúcich deti a mladých ľudí; zdôrazňuje, že podľa nariadenia o ESF+³⁶ musí byť miera spolufinancovania na podporu najodkázanejších osôb 90 %, čo by malo uľahčiť prístup k tomuto financovaniu pre programy a opatrenia určené na pomoc týmto skupinám obyvateľstva uniknúť z chudoby;
9. zdôrazňuje, že univerzálne a dlhodobé politiky poskytujú lepšiu ochranu pred viacerými faktormi chudoby a sociálneho vylúčenia a zabezpečujú štrukturálne reakcie, ktoré možno v prípade potreby doplniť o okamžitú jednorazovú alebo dočasnú cieleňú podporu, čo prispieva k posilneniu odolnosti a samostatnosti rodín a napĺňa potreby ich detí;
10. vyzýva členské štáty, aby venovali väčšiu pozornosť dostupnosti všeobecného prístupu k verejným službám v odľahlých regiónoch s cieľom znížiť rozdiely medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov a poskytnúť všetkým deťom rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, infraštruktúre a zdravotnej starostlivosti;
11. vyzýva členské štáty, aby implementovali právne predpisy, ktoré chránia alebo rozširujú práva súvisiace s materstvom, otcovstvom a rodičovstvom, umožňujú účinnejšiu rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom a rovnomernejšie rozdelenie starostlivosti a domácich prác, pričom umožnia návrat žien do práce po tehotenstve a materskej dovolenke a poskytnú primeraný čas a vhodné zázemie na dojčenie po návrate do práce; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili štrukturálne investície do ľahko dostupných zdravotníckych zariadení s cieľom posilniť kvalitnú predpôrodnú a popôrodnú starostlivosť; zdôrazňuje, že posilnenie takýchto právnych predpisov má

³⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21).

potenciál výrazne podporiť boj proti rodovej diskriminácii a diskriminácii v odmeňovaní;

12. víta návrh nariadenia o uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi, ktorý predložila Komisia; vyzýva Radu, aby ho urýchlene prijala; pripomína, že fragmentácia práv týkajúcich sa rodičovstva v celej EÚ predstavuje hospodársku, právnu a emocionálnu záťaž pre deti a ich rodiny a je v rozpore so zásadou „najlepšieho záujmu dieťaťa“;
13. vyzýva členské štáty, aby vytvorili poradenské štruktúry na podporu rodín a zabezpečili deťom prístup k spravodlivosti; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali politiky a intervencie týkajúce sa detstva a zamerané na rodinu, pričom majú venovať pozornosť potrebám a ambíciám rodín ako prvku, ktorý zvyšuje súdržnosť spoločnosti;
14. zdôrazňuje, že chudoba a sociálne vylúčenie detí si vyžadujú prijatie prístupu založeného na životnom cykle, ktorý prispieva k prelomeniu medzigeneračného cyklu rizík chudoby a odráža rôzne potreby v ranom detstve, detstve a dospievaní, a to meraním počtu deprivácií, ktoré každé dieťa zažíva súčasne, čím sa identifikujú tie najodkázanejšie deti, a meria sa nielen peňažná chudoba, ale aj viacrozmerná deprivácia; vyzýva členské štáty, aby identifikovali deti, ktoré sú viac ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením v dôsledku krízy v oblasti životných nákladov, vrátane detí v najzraniteľnejších situáciách, s cieľom zabezpečiť im účinný a bezplatný prístup ku kvalitným kľúčovým službám, ako je VSRD, školské aktivity, zdravotná starostlivosť, ako aj jedno zdravé jedlo každý školský deň a účinný prístup k zdravej výžive a primeranému bývaniu; vyzýva Komisiu, aby bezodkladne vypracovala ambicióznou európsku integrovanú stratégiu boja proti chudobe;
15. vyzýva Komisiu, aby v rámci ročných cyklov európskeho semestra zameraných na koordináciu hospodárskych a sociálnych politík odporučila reformy na podporu sociálneho začlenenia a znižovania nerovností posilnením verejných služieb a zapojením sociálnych partnerov na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni do prípravy a vykonávania národných programov reforiem, správ o jednotlivých krajinách a odporúčaní pre jednotlivé krajiny; žiada, aby sa v rámci európskeho semestra monitoroval vývoj ukazovateľov detskej chudoby, aby sa všetkým členským štátom mohli poskytnúť primerané informácie na riešenie tohto problému; okrem toho zdôrazňuje, že škrtky vo verejných službách v niektorých členských štátoch oslabil sociálne a pracovné práva; vyzýva členské štáty, aby zvýšili investície do dostupnosti a prístupnosti služieb profesionálnej starostlivosti ako prostriedku na zníženie zaťaženia neformálnych opatrovateľov a zabezpečenie minimálnych noriem kvality v oblasti starostlivosti; zastáva názor, že nedostatočné investície do politík týkajúcich sa detí predstavujú neplnenie medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa;
16. vyjadruje poľutovanie nad nízkou úrovňou ambicióznosti cieľov zníženia detskej chudoby v rámci akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv a konštatuje, že to nebude stačiť na vymanenie všetkých zraniteľných detí z chudoby; zdôrazňuje, že dôsledky COVID-19, vojny na Ukrajine a krízy v oblasti životných nákladov si vyžadujú ešte ambicióznejšie ciele; vyjadruje poľutovanie nad tým, že len 19 členských štátov stanovilo vnútroštátne ciele v oblasti znižovania detskej chudoby,

ktoré sa majú splniť do roku 2030; vyzýva členské štáty, aby prijali ambiciózne ciele na zníženie detskej chudoby s cieľom jej odstránenia;

17. upozorňuje na potrebu zavedenia rámca sociálnej konvergenencie v rámci európskeho semestra s cieľom odhaliť a napraviť sociálnu nerovnováhu so súčasným posúdením politik týkajúcich sa detí a zabezpečením účinného vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv vrátane jeho systému hodnotenia; žiada, aby sa výsledky uplatňovania rámca sociálnej konvergenencie premietli do odporúčaní pre jednotlivé krajiny;

Silné verejné politiky na zníženie nerovností

18. zdôrazňuje, že vzhľadom na ťažkosti v prístupe k VSRD v celej Únii je potrebné zvýšiť investície do inkluzívnych a vysokokvalitných služieb VSRD, pričom sa nesmú zanedbávať deti vo veku od 0 do 3 rokov a deti z ekonomicky a sociálne znevýhodnených rodín, čím sa vytvorí alebo posilní verejná a univerzálna reakcia od úplného začiatku vzdelávacieho procesu a zaručia sa rovnaké podmienky a rovnaký prístup k vzdelávaniu pre každého; zdôrazňuje, že musí existovať dostatočný počet služieb starostlivosti o deti, ktoré budú rovnako dostupné v celej EÚ; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Rada znížila návrh Komisie na zabezpečenie účasti aspoň 50 % detí vo veku do troch rokov na VSRD na 45 %;
19. zdôrazňuje potrebu zlepšiť kvalitu služieb VSRD prostredníctvom primeraných finančných a ľudských zdrojov a vhodnej pedagogickej prípravy zamestnancov so znalosťami detskej psychológie a detskej chronobiológie s cieľom zabezpečiť celkový vývoj detí; zdôrazňuje, že na to, aby sa toto zlepšenie umožnilo, musia členské štáty zabezpečiť týmto zamestnancom dôstojné mzdy a možnosti kariérneho rastu;
20. vyzýva členské štáty, aby uľahčili prístup k službám VSRD, napríklad informovaním rodičov o dostupných miestach alebo poskytovaním pomoci zraniteľným rodinám s administratívnymi postupmi, a aby tieto služby prispôbili skutočným podmienkam pracovného trhu; pripomína povinnosť členských štátov zabezpečiť všeobecný prístup k verejným službám starostlivosti o deti; konštatuje, že ak tento prístup nie je dostatočný, súkromné, domáce a družstevné zariadenia by mali mať možnosť dopĺňať verejné služby VSRD za predpokladu, že plne spĺňajú rovnaké normy kvality pre celkový vývoj detí;
21. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že všetky deti budú mať v každom veku prístup k formálnemu aj neformálnemu, verejnemu, inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu vrátane mimoškolských aktivít, ktoré budú podporovať ich emocionálny, sociálny a telesný vývoj; vyzýva členské štáty, aby stanovili primeraný pomer učiteľov a žiakov na základe potrieb, zabezpečili bezpečnosť a blaho detí, maximalizovali vplyv vzdelávacích systémov na vytváranie rovnakých príležitostí a prelomenie medzigeneračných cyklov vylúčenia;
22. zdôrazňuje význam investícií do verejného a bezplatného vzdelávania, ktoré zabezpečia individuálny prístup k deťom, ktoré patria k zraniteľnejším sociálnym skupinám; zdôrazňuje, že takýto prístup by sa mal vypracovať v spoluprácu medzi učiteľmi, sociálnymi a pedagogickými odborníkmi, rodinami a spoločnosťami; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby bojovali proti segregácii v školách a vypracovali politiky, stratégie a nástroje na podporu inkluzívneho vzdelávania; konštatuje, že vo veľmi obmedzených a

špecifických situáciách, ako napríklad v prípade ťažkého zdravotného postihnutia, môže byť potrebné poskytnúť deťom špecializované triedy alebo školy, pričom zdôrazňuje, že by malo ísť o opatrenie poslednej možnosti vzhľadom na riziko diskriminácie a vylúčenia, ktoré so sebou špecializované triedy alebo školy prinášajú; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby osobitne zabezpečili prístup k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu pre všetky osoby so zdravotným postihnutím, s cieľom vyriešiť ťažkosti, ktoré ich postihujú;

23. vyzdvihuje prax z niektorých členských štátov, ktoré zabezpečujú bezplatné poskytovanie učebníc a učebných materiálov, ako aj školskej dopravy a zdravého stravovania, vzdelávacích a kultúrnych výletov a dohľadu; odporúča rozšíriť tento systém vo všetkých členských štátoch ako faktor rovnosti v prístupe k vzdelávaniu a dôležitý prostriedok finančnej podpory najzraniteľnejších rodín; vyzýva členské štáty, aby si vymieňali najlepšie postupy týkajúce sa týchto skúseností a programov; odporúča, aby členské štáty poskytovali prístup k bezplatnému školskému stravovaniu aspoň pre deti v najzraniteľnejších situáciách, a to bez stigmatizácie a priamej alebo nepriamej diskriminácie; zdôrazňuje, že deti v núdzi by tiež mali dostať ekvivalent bezplatného jedla v dňoch, keď nie sú v škole;
24. vyzýva členské štáty, aby zaručili univerzálny prístup k verejnej, cenovo dostupnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti o matky, novorodeneckej a pediatrickej zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej prevencie, imunizačných programov a primárnej starostlivosti, prístup k diagnostike, liečbe a rehabilitácii, ako aj prístup k najrozmanitejšiemu spektru lekárskej a terapeutickej špecializovanej liečby, aby zaručili ženám právo na sexuálne a reprodukčné zdravie, zdravotnú starostlivosť o matky a domáce návštevy v období pred pôrodom a po pôrode, prístup k rodinným lekárom, zdravotným sestram, zubným lekárom, oftalmológom, službám v oblasti rodinného poradenstva, psychologom a ďalším odborníkom na duševné zdravie bez ohľadu na etnické, sociálne a administratívne postavenie rodičov; zdôrazňuje význam očkovania detí a potrebu riešiť zdroje dezinformácií o jeho prínosoch; vyjadruje znepokojenie nad pretrvávajúcim nedostatkom liekov pre deti a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili dostatočnú výrobu a vytváranie zásob dôležitých liekov pediatrickej primárnej starostlivosti;
25. vyzýva členské štáty, aby vytvorili partnerstvá medzi vzdelávacími, zdravotníckymi a sociálnymi službami s cieľom uľahčiť prístup k starostlivosti a podpore pre deti, ktoré ju potrebujú, napríklad zabezpečením systematického testovania sluchu a zraku detí priamo v školách; nabáda členské štáty, aby uľahčili výmenu informácií medzi rôznymi sociálnymi, vzdelávacími a zdravotníckymi službami, pokiaľ ide o vývojové potreby detí, s predchádzajúcim súhlasom ich rodičov, a zároveň zabezpečili rešpektovanie práva detí a ich rodín na súkromie a najlepšie záujmy dieťaťa;
26. vyzýva členské štáty, aby riadne navrhli, financovali a vykonávali vnútroštátne stratégie na zabezpečenie toho, že deti a ich rodiny budú mať prístup k zdravým a cenovo dostupným potravinám; pripomína, že pretrvávajúci obmedzený prístup k čerstvým, cenovo dostupným a zdravým potravinám vyvoláva zdravotné problémy, najmä v prípade domácností s nižšími príjmami a zraniteľných osôb žijúcich v oblastiach s nedostatočným prepojením a službami; naliehavo žiada členské štáty, aby zahrnuli zdravú výživu do svojich stratégií v oblasti verejného zdravia a propagovali

diverzifikáciu a obohacovanie stravy, a v prípade potreby aj výživové doplnky, s cieľom chrániť deti pred negatívnymi účinkami zlej výživy alebo podvýživy; vyzýva na prijatie opatrení na stimulovanie dostupnosť zdravých a cenovo dostupných potravín a zároveň odrádzanie detí a dospelých od konzumácie potravín a nápojov s vysokým obsahom cukru a tuku;

27. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili a posilnili hladkú spoluprácu a primeranú finančnú podporu pre špecializované mimovládne organizácie poskytujúce potravinovú pomoc a aby posilnili spoluprácu s príslušnými štruktúrami vo verejnom a súkromnom sektore s cieľom účinnejšie sa zamerať na hospodárske dôsledky súčasnej krízy a lepšie podporovať postihnuté rodiny; zdôrazňuje, že je potrebné urýchlene venovať pozornosť súčasnej kríze potravinovej pomoci, ktorej čelia príslušné štruktúry a ekonomicky zraniteľné rodiny a ich deti; vyzýva členské štáty, aby si prostredníctvom programu vzájomného učenia EÚ vymieňali poznatky a skúsenosti týkajúce sa podpory zamestnanosti rodičov;
28. domnieva sa, že v stratégii Komisie v oblasti duševného zdravia a v národných akčných plánoch sa dostatočne nezohľadňujú psychologické problémy vyplývajúce z chudoby a sociálneho vylúčenia; vyzýva členské štáty, aby podporovali rodiny v zraniteľných situáciách prostredníctvom individualizovaných a prispôsobených sociálnych služieb, podpory v oblasti duševného zdravia a psychosociálnej podpory;
29. berie na vedomie oznámenie Komisie z 11. mája 2022 s názvom „Digitálne desaťročie pre deti a mládež: nová Európska stratégia vytvárania lepšieho internetu pre deti“ a vyzýva na vypracovanie zastrešujúcej politiky zameranej na ochranu duševného zdravia detí pred nadmerným vystavením online obsahu a jeho nadmernou spotrebou;
30. žiada Komisiu a členské štáty, aby v súlade s odporúčaniami WHO aktívne podporovali dojčenie;
31. víta stratégiu v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 ako konkrétny spôsob na zaručenie rovnakých práv osôb so zdravotným postihnutím a ich plného zapojenia do spoločnosti; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby sa zdravotné postihnutie náležite zohľadňovalo pri navrhovaní, vykonávaní a monitorovaní politik a iniciatív EÚ, najmä pokiaľ ide o prekážky a výzvy, ktorým čelia deti; vyzýva Komisiu, aby urýchlila svoj návrh³⁷ na rámec pre sociálne služby excelentnosti pre osoby so zdravotným postihnutím a aby zabezpečila, že tento rámec zlepší aj prístup detí so zdravotným postihnutím a detí so zdravotne postihnutými rodičmi k sociálnym službám excelentnosti; zdôrazňuje, že deti, ktoré potrebujú starostlivosť, a deti so zdravotným postihnutím a/alebo kognitívnymi poruchami potrebujú osobitné a ciele opatrenia, najmä v čase krízy, ako aj osobitné vzdelávacie a opatrovateľské služby, aby sa zabránilo nerovnostiam a nedostatočnému sociálnemu začleneniu;
32. vyzýva členské štáty, aby vypracovali osobitné opatrenia na podporu rodičov so zdravotným postihnutím a rodičov detí so zdravotným postihnutím a aby zabezpečili dostupné informácie o podpore, ktorú majú k dispozícii; uznáva výhody intervencie v ranom detstve zameranej na rodinu a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby ju začlenili

³⁷ Európska komisia, máj 2022, „[Check progress on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities](#)“ (Pozrite si pokrok v oblasti stratégie pre práva osôb so zdravotným postihnutím).

do všetkých príslušných oblastí politiky, ako sú politiky na ochranu práv detí a osôb so zdravotným postihnutím, a aby podporovali výmenu informácií a najlepších postupov v tomto smere; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pri plánovaní opatrení na zabezpečenie primeranej životnej úrovne a sociálnej ochrany osôb so zdravotným postihnutím, najmä v čase kríz a transformácií, začlenili hľadisko zdravotného postihnutia a viedli zmysluplné konzultácie s osobami so zdravotným postihnutím a ich zastupujúcimi organizáciami;

33. vyzýva členské štáty, aby zvýšili účinnosť sociálnych služieb a sociálnej ochrany, a to aj riešením nedostatku pracovníkov a investovaním do ich odborného rozvoja prostredníctvom možností ďalšieho vzdelávania, ako aj zabezpečením primeraných miezd a dôstojných pracovných podmienok;
34. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby čo najviac využívali Európsku záruku pre deti ako sociálne opatrenie, ktoré uľahčuje sociálnu integráciu a začlenenie detí a rodín trpiacich chudobou a sociálnym vylúčením, najmä tých z identifikovaných cieľových skupín a najvzdialenejších regiónov; zdôrazňuje, že dostupné finančné prostriedky jednoznačne nepostačujú na riešenie existujúcich štrukturálnych problémov, ktoré ešte zhoršil kumulatívny účinok po sebe nasledujúcich kríz a nedostatočných verejných investícií; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvýšili investície a posilnili systémy ochrany detí a služby sociálnej starostlivosti, čo umožní rýchle vykonávanie záruky pre deti v kontexte nových kríz a rastúceho počtu³⁸ detí v núdzi;
35. opakuje svoju žiadosť adresovanú členským štátom, ktoré ešte nezverejnili svoj národný akčný plán v rámci Európskej záruky pre deti, aby tak urobili, aby z neho deti v núdzi mali čo najrýchlejšie prospech; vyzýva členské štáty, aby pravidelne revidovali a aktualizovali svoje národné akčné plány, plnili svoje politické záväzky prostredníctvom komplexných ambiciózných opatrení a zaviedli systémy monitorovania a hodnotenia, a to stanovením jasných, multisektorových a porovnateľných ukazovateľov, investovaním do účinného a efektívneho zberu údajov a konkrétnejších cieľov a zohľadnením cieľov záruky pre deti; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili súdržnosť a synergie medzi Európskou zárukou pre deti ako stratégiou boja proti chudobe a posilnenou zárukou pre mladých ľudí ako aktívnou politikou trhu práce s cieľom pokryť celé vekové rozpätie od narodenia po dospelosť;
36. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvýšili sociálnu podporu osobitne určenú rodičom, ktorí sú nezamestnaní alebo sa ocitli v pasci chudoby pracujúcich, a to najmä prostredníctvom garantovaného minimálneho príjmu; vyzýva Komisiu, aby pri dodržaní zásady subsidiarity navrhla rámcovú smernicu o minimálnom príjme, v ktorej sa stanoví minimálne spoločné normy a metodiky na zaručenie dostupných, podporných a primeraných systémov minimálneho príjmu;
37. zdôrazňuje právo na dôstojné, cenovo dostupné, inkluzívne, energeticky účinné a kvalitné bývanie, ktoré spĺňa potreby detí a ich rodín a zabezpečuje ich pohodu, súkromie a kvalitu života; vyjadruje poľutovanie nad politikou bývania, ktorá vo

³⁸ Save the Children Europe, 2023, „[Guaranteeing Children’s Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)“ (Zaručenie budúcnosti detí: Ako pandémia COVID-19, náklady na život a klimatická kríza vplyvajú na deti žijúce v chudobe a čo majú vlády v Európe urobiť).

viacerých členských štátoch vyháňa rodiny z miest, narúša mechanizmy spoluzitia a oslabuje primárne podporné siete, čím zvyšuje vylúčenie detí; vyzýva členské štáty, aby podporovali politiku verejného bývania, ktorou sa bojuje proti špekuláciám s nehnuteľnosťami, investovali do sociálneho a udržateľného bývania a zaručili právo na takéto bývanie; vyzýva Komisiu, aby vypracovala ambiciózny plán na uspokojenie potrieb všetkých občanov EÚ v oblasti bývania, podporila rozvoj sociálneho bývania a zároveň zvýšila dostupnosť dotácií na bývanie, a na odstránenie bezdomovectva do roku 2030 prostredníctvom preventívnych stratégií zameraných na bývanie; pripomína, že zhoršujúci sa bytový fond, ktorý má vplyv na energetickú účinnosť, a rastúce ceny energie vedú k zraniteľnosti detí a ich rodín;

38. vyzýva členské štáty, aby posúdili vplyv inflácie a zvyšovania životných nákladov na rôzne sociálno-ekonomické skupiny s cieľom vypracovať ciele opatrenia pre najzraniteľnejšie domácnosti, najmä pokiaľ ide o potraviny, energiu, dopravu, internetové pripojenie a iné základné komodity, s prihliadnutím na prístup zohľadňujúci potreby detí a rodovú rovnosť, aby sa znížil vplyv zvyšovania životných nákladov na deti a ich rodiny a aby sa mu finančne čelilo; vyzýva členské štáty, aby vypracovali ciele opatrenia na riešenie týchto vplyvov a uľahčili úpravy sociálnych dávok a miezd v súlade s infláciou;

Boj proti diskriminácii a sociálnemu vylúčeniu

39. odsudzuje všetky formy násilia, zneužívania, vykorisťovania a zanedbávania, a to aj online, v súvislosti s deťmi, ako aj násilie páchané na ženách, domáce a rodovo motivované násilie; vyzýva členské štáty, aby vytvorili, posilnili a používali integrované systémy prevencie a ochrany detí a iných obetí s cieľom odstrániť násilie, zneužívanie, vykorisťovanie a zanedbávanie; zdôrazňuje, že tieto systémy by sa mali vypracovať v spolupráci so všetkými príslušnými verejnými službami (vrátane škôl a zdravotníckych zariadení), čo umožní rýchlu reakciu na ochranu a posilnenie postavenia detí a podporu ich najlepšieho záujmu; vyzýva členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť násiliu medzi deťmi vrátane kybernetického násilia a šikanovania a aby si vymieňali najlepšie postupy v tejto oblasti s cieľom vytvoriť účinnú reakciu, aby sa zabránilo negatívnym dôsledkom pre deti;
40. odsudzuje všetky formy diskriminácie; zdôrazňuje, že diskriminácia má priamy vplyv na deti a ich rodiny, pretože im sťažuje prístup na trh práce, k bývaniu a základným službám; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvyšovali informovanosť verejnosti s cieľom skončiť so stigmatizáciou, stereotypmi a sociálnym vylúčením detí a rodín v zraniteľných situáciách, aby ľudia pochopili, že rodiny nemusia mať žiadnu kontrolu nad okolnosťami, v dôsledku ktorých sú zraniteľné;
41. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že cyklus chudoby v rómskych rodinách často vedie k nadmernému zastúpeniu rómskych detí v inštitúciách sociálnej ochrany v porovnaní s nerómskymi deťmi; zdôrazňuje skutočnosť, že rómske deti a ich rodiny sú často prvými, ktorí trpia v čase krízy; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pri vykonávaní záruky pre deti venovali osobitnú pozornosť jedinečným výzvam, ktorým čelia rómske deti, ktoré často zažívajú extrémnu chudobu, vylúčenie a diskrimináciu vo všetkých oblastiach života; vyzýva členské štáty, aby pri vykonávaní strategického rámca EÚ pre Rómov uprednostňovali účinné opatrenia a konkrétne kroky na zlepšenie

postavenia rodiny a životných podmienok, zdravia a blaha detí, vzdelávania v ranom veku a podpory citlivého rodičovstva;

42. zdôrazňuje, že je potrebné investovať do podpory a následnej starostlivosti o deti utečencov a migrantov, najmä o maloleté osoby bez sprievodu a deti bez štátnej príslušnosti a ich rodiny, a zabezpečiť dostatok kvalifikovaných opatrovateľov, kvalitné hostiteľské zariadenia a priateľské komunity s cieľom znížiť nerovnosti a podporiť sociálne začlenenie detí a ich rodín; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby všetky politiky a rozhodnutia boli v súlade so stratégiou EÚ v oblasti práv dieťaťa; odporúča, aby sa v procese začleňovania maloletých osôb bez sprievodu a mladých žiadateľov o azyl čo najviac minimalizovalo využívanie umiestnenia do ústavnej starostlivosti;
43. odporúča, aby členské štáty vypracovali preventívne sociálne politiky na riešenie hlavných dôvodov umiestňovania detí do ústavnej starostlivosti, aby sa zabezpečilo, že deti nie sú do ústavnej starostlivosti umiestňované z dôvodu chudoby a vylúčenia; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že k umiestňovaniu detí a mladých ľudí do ústavnej starostlivosti bude dochádzať len v krajných prípadoch, a aby investovali do umiestňovania detí a mladých ľudí do alternatívnych systémov starostlivosti s cieľom uľahčiť prechod z ústavnej starostlivosti do rodinnej a komunitnej starostlivosti pri plnom rešpektovaní záväzkov zakotvených v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Dohovore OSN o právach dieťaťa a ďalších kľúčových nástrojoch v oblasti ľudských práv;
44. vyzýva členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť problému detskej práce v Európe a aby zhodnotili potenciálny vplyv rozpočtových škrtov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj sociálnych politík a podpory rodín na detskú prácu; víta v tomto smere odporúčania³⁹ na odstránenie príčin detskej práce; vyzýva členské štáty, aby zaručili, že inšpektoráty práce budú mať dostatočné zdroje na zber údajov, monitorovanie detskej práce a vykonávanie preventívnych a nápravných opatrení;
45. žiada členské štáty a Komisiu, aby sa aktívne podieľali na boji proti obchodovaniu s deťmi na účely akejkoľvek formy vykorisťovania vrátane práce, nútených sobášov, nezákonného osvojenia, protiprávneho konania a sexuálneho vykorisťovania;

Právo každého dieťaťa na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, zapojenie a hru

46. upozorňuje na skutočnosť, že znečistenie životného prostredia a zmena klímy majú neprimeraný vplyv na skupiny s nižšími príjmami a že následne dochádza k vyšším výskytom zdravotných problémov, nižšej strednej dĺžke života a menším počtom životných príležitostí pre deti; zdôrazňuje význam prispôbenia zariadení na bývanie, starostlivosť a vzdelávanie mimoriadnym klimatickým udalostiam a začlenenia prístupu citlivého k deťom do hlavného prúdu riešenia tohto problému, vrátane zapojenia týchto zariadení do súvisiacich činností a získavania zručností potrebných na klimatický prechod; vyzýva členské štáty, aby pri vypracúvaní svojich plánov na adaptáciu na zmenu klímy a jej zmiernenie zohľadnili uvedené skutočnosti tým, že do nich zahrnú

³⁹ MOP-UNICEF, 2021, „Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward“ (Detská práca: globálne odhady za rok 2020, trendy a budúcnosť).

konkrétne riešenia pre deti a mladých ľudí, zabezpečia dodržiavanie práva na bezpečné, chránené a čisté životné prostredie a zabezpečia informovanosť mladších generácií;

47. zdôrazňuje právo na kultúru, šport a voľný čas a na prístup k otvoreným priestorom a zdravému životnému prostrediu pre všetky deti, ako sa stanovuje v Dohovore o právach dieťaťa; vyzýva členské štáty, aby podporovali vhodné mimoškolské a voľnočasové aktivity, ktoré deťom bez ohľadu na ich sociálno-ekonomické pozadie a rodinnú situáciu umožnia tráviť čas po škole a počas prázdnin fyzicky a duševne stimulujúcim spôsobom; nabáda členské štáty, aby využívali dostupné európske fondy na podporu rovnakej účasti detí zo znevýhodnených domácností na mimoškolských a voľnočasových aktivitách; vyzýva členské štáty, aby zaviedli politiky, ktoré umožnia rodičom podporovať svoje deti mimo zariadení starostlivosti o deti počas celého detstva, a najmä v ranom detstve;
48. zdôrazňuje význam posilnenej stratégie EÚ pre šport, ktorá podporuje účasť detí a mladých ľudí na športe a telesnej výchove bez ohľadu na ich sociálno-ekonomické zázemie a radosť z pohybu vonku bez ohľadu na ich vek a úroveň telesnej zdatnosti; zdôrazňuje ústrednú úlohu športu pri zlepšovaní zdravotnej odolnosti detí a prevencii chronických chorôb; opakuje, že tímový šport je hnacou silou sociálneho začlenenia;
49. odporúča, aby Komisia a členské štáty vypracovali usmernenia na podporu účasti detí na procese tvorby politík zavedením mechanizmov s cieľom podporiť účasť detí na rozhodovaní, ktoré ovplyvňuje ich život, a umožniť im a povzbudzovať ich k tomu, aby vyjadrovali informované názory, pričom sa zabezpečí, aby sa tieto názory odrážali v hlavných rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú;
50. odporúča, aby Komisia a členské štáty vo svojich politikách pre deti alebo politikách, ktoré majú vplyv na deti, zdôraznili právo na hru a voľnočasovú aktivitu ako štrukturálneho prvku celkového vývoja detí zavedením infraštruktúry a programov, ktoré odrážajú význam tohto práva;
 - o
 - o o
51. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Na zabezpečenie spravodlivejšej, rovnocennejšej a pokrokovejšej budúcnosti je nevyhnutný komplexný vývoj detí, ktorý zabezpečí, že budú zdravé, zvedavé, aktívne a ohľaduplné voči okolitému svetu. Formulovanie univerzálnych a štrukturálnych politík, ktoré to zaručia, je zodpovednosťou členských štátov a Európska únia môže prispieť, a to prerozdelením prostriedkov z fondov na podporu územnej a sociálnej súdržnosti, ako aj vymedzením osobitných programov, ktoré by mohli prispieť ku komplexným sociálnym riešeniam.

Ide o politiky, ktoré zvyšujú investície do všeobecného, verejného a kvalitného vzdelávania, zdravotníctva a služieb sociálneho zabezpečenia. Politiky, ktoré podporujú účasť na športe a telesnej výchove, radosť z pobytu v prírode a prístup ku kultúre. Politiky, ktoré podporujú zapojenie detí a programy občianstva pre deti a mládež. Politiky, ktoré zaručujú adekvátne reakcie na násilie. Politiky, ktoré zabezpečia pohodlné bývanie. Politiky, ktoré prispievajú k udržateľnému životnému prostrediu. Politiky, ktoré sa zameriavajú na neodňateľné právo detí na hru.

Prvé tri roky života majú rozhodujúci vplyv na komplexný vývoj dieťaťa, keďže deti v tomto ranom veku nadobúdajú základné zručnosti.

Je potrebné zabezpečiť bezplatnú starostlivosť o deti počas dňa založenú na verejných sieťach, a to pre všetky deti do troch rokov, a zároveň skoncovat' s diskrimináciou spôsobenou problémami, ktorým čelí mnoho rodín pri hľadaní starostlivosti o deti a ktoré ich vedú k neistým riešeniam. Rovnako dôležité je zabezpečiť prístup k bezplatnému predškolskému vzdelávaniu pre všetky deti od troch rokov. Vzdelávacie systémy na všetkých úrovniach by mali podporovať univerzálnu kultúru zameranú na integrálny rozvoj jednotlivcov.

Dokonca aj v členských štátoch, v ktorých je právo na zdravie zakotvené v právnych predpisoch, nemajú mnohé deti z dôvodu nedostatku dostupných verejných služieb prístup k primeranej zdravotnej starostlivosti; Je potrebné investovať do všeobecných a bezplatných verejných zdravotníckych služieb, ktoré deťom zaručia verejnú zdravotnú starostlivosť vo všetkých špecializáciách a za každých okolností.

V posledných rokoch došlo k poklesu miery zaočkovanosti, čo ohrozuje hlavnú ochranu pred závažnými chorobami a prispelo to k opätovnému výskytu chorôb, ktoré sa v EÚ považovali za eradikované. Mali by sa podporovať kampane na boj proti negativite a dezinformáciám v oblasti očkovacích látkach.

Dojčenie má obrovský prínos pre zdravý rast detí a pre matky. Sú potrebné politiky na podporu a umožnenie výhradného dojčenia detí od narodenia a v počas prvých šiestich mesiacov, ako to odporúča WHO, a to aj vo forme materskej dovolenky a súvisiacich práv pri návrate žien do práce.

Treba posilniť verejné systémy sociálneho zabezpečenia zaručením všeobecnej platnosti rodinných prídavkov a ďalších dávok (bez ohľadu na to, či sú zvýšené zárukou pre deti), ktoré dopĺňajú príjmy domácností, ako sú nástroje minimálneho príjmu, osobitne v prípadoch rodín s deťmi.

Každé piate dieťa v Európe zažíva určitú formu sexuálneho násillia, pričom väčšina prípadov zneužívania sa vyskytuje v predpokladanom dôvernom prostredí, ako je rodina alebo súvisiace inštitúcie. Deti tvoria približne štvrtinu obetí obchodovania s ľuďmi v EÚ, z ktorých väčšinu tvoria dievčatá, ktoré sú obeťami sexuálneho vykorisťovania.

Každé dieťa má právo byť chránené pred zneužívaním, násillím, detskou prácou a zanedbávaním. V rámci výskumov sa zistilo, že finančné tlaky v rodinách a nedostatočné investície do verejných služieb vystavujú deti väčšiemu riziku.

Sú potrebné politiky na riešenie štrukturálneho problému chudoby a sociálneho vylúčenia. V EÚ je ohrozených takmer 25 % detí. Pre deti, ktoré vyrastajú v chudobe alebo ako obeť sociálneho vylúčenia, je ťažšie dosiahnuť úspech vo vzdelávaní, zachovať si zdravie a naplno využiť svoj potenciál neskôr v živote, čím sa opakuje cyklus chudoby a sociálneho vylúčenia.

Viacere organizácie poukazujú na tzv. úsporné opatrenia (výrazné zníženie sociálnej podpory pre deti a rodiny, rastúca nezamestnanosť a rozšírenie neistých pracovných miest, zvýšenie daňového zaťaženia) ako na hlavnú príčinu nárastu chudoby, pričom uvádzajú, že rozpočtové škrtky v reakcii na finančnú krízu v rokoch 2008 – 2013 zvýšili nerovnosti a prispeli k zhoršeniu životných podmienok detí, pričom tieto vplyvy sa prehĺbili v dôsledku pandémie COVID-19, nasledujúcej inflácie a prepuknutia vojny vo východnej Európe.

Chudoba detí je viacrozmerný jav, ktorý vyplýva z chudoby domácností, a preto si vyžaduje viacrozmernú odozvu, ktorá nevyhnutne zahŕňa zvýšenie zamestnanosti a istoty zamestnania, zvýšenie súvisiacich príjmov a investície do verejných služieb.

Aby deti mohli mať práva, musia mať práva aj ich rodičia. Byť s deťmi a sledovať, ako rastú a vyvíjajú sa, nie je len právom rodičov, ale aj právom detí. Nie je možné hovoriť o právach detí bez toho, aby sa hovorilo o mzdách rodičov, ich pracovnom čase a stabilnom zamestnaní. Treba prispieť najmä k ukončeniu neistých pracovných zmlúv, deregulácie pracovného času, slabo platenej práce, nízkych miezd, diskriminácie v odmeňovaní, ako aj vysokých nákladov na bývanie, dopravu, starostlivosť o deti, vzdelávanie alebo zdravotnú starostlivosť, ktoré odčerpávajú značnú časť príjmov pracujúcich rodín.

Rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím a rodičia so zdravotným postihnutím častejšie čelia riziku chudoby a problémom pri začlenení sa do trhu práce.

Mať deti nemôže byť voľba, ktorá je niekomu nanútená, ale plní to spoločenskú funkciu, ktorú musí spoločnosť podporovať. Diskusia o právach rodičov a detí si vyžaduje riešenie nedodržovania práv v oblasti materstva a otcovstva. Tieto práva musia byť zaručené počas tehotenstva, po pôrode, počas dojčenia, pri chorobe alebo v akejkoľvek inej odôvodnenej situácii. Platné právne predpisy v členských štátoch sa v reálnom živote ani zďaleka nevykonávajú, počnúc podnikmi a pracoviskami. Je naliehavo potrebné dodržiavať a rozšíriť tieto práva, najmä zabezpečením toho, aby sa materská a otcovská dovolenka vyplácala v plnej výške aspoň počas prvých šiestich mesiacov života dieťaťa.

Deti, ich rodičia, pestúnske rodiny a opatrovatelia by mali byť chránení pred diskrimináciou, ako je diskriminácia na základe pohlavia, farby pleti, sexuálnej orientácie, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo iného postavenia.

Deti potrebujú čas: aby mohli spať, žiť s rodinou a priateľmi, tráviť čas na čerstvom vzduchu a zúčastňovať sa na širokej škále kultúrnych, športových a zábavných aktivít. Hra je zásadným faktorom rastu a je to aj právo.

Deti majú právo byť deťmi, žiť zdravo a šťastne. Ich rodiny majú právo sprevádzať ich pri ich vývoji a raste.

**PRÍLOHA: ZOZNAM SUBJEKTOV ALEBO OSÔB, KTORÉ SPRAVODAJKYNI
POSKYTLI PODNETY**

Tento zoznam bol vypracovaný úplne dobrovoľne na základe výlučnej zodpovednosti spravodajkyne. Počas prípravy návrhu správy dostala spravodajkyňa podnety od týchto subjektov alebo osôb:

Subjekt a/alebo osoba
Erradicar a pobreza
Prochild colab
Confederação Nacional das Associações de Pais
Associação Portuguesa de Famílias Numerosas
Laboratório de Estudos Sociais sobre o nascimento - nascer.pt
Movimento Democrático de Mulheres
ISCTE-IUL
Gabinete Desenvolvimento social da Fundação Nossa Sra do Bom Sucesso
CONFEDERAÇÃO GERAL DOS TRABALHADORES PORTUGUESES - INTERSINDICAL NACIONAL / CGTP-IN
Comissão para a Igualdade entre Mulheres e Homens
UDIPSS Lisboa - União Distrital das Instituições Particulares de Solidariedade Social de Lisboa

28.9.2023

STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ

pre Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

k znižovaniu nerovností a podpore sociálneho začlenenia detí a ich rodín v čase krízy (2023/2066(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko: Ewa Kopacz

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. konštatuje, že krízy nie sú rodovo neutrálne, že sociálne a rodové nerovnosti v EÚ sa prehĺbili v dôsledku niekoľkých pretrvávajúcich kríz, ako napríklad vplyvom pandémie COVID-19, útočnej vojny proti Ukrajine, katastrof súvisiacich so zmenou klímy a súčasným nárastom životných nákladov a že tieto rozdiely negatívne ovplyvnili deti a ich rodiny, pokiaľ ide o životné podmienky, príjem a prístup k zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a zručnostiam, bývaniu, základným tovarom a službám, starostlivosti a sociálnym službám, teda pokiaľ ide o ich celkový blahobyt;
2. zastáva názor, že tzv. úsporné opatrenia vrátane výrazného obmedzenia sociálnej podpory pre deti a rodiny, nárastu nezamestnanosti, masívnemu rozšíreniu neistých pracovných miest a zvýšeniu daňového zaťaženia, ako aj rozpočtové škrty v reakcii na finančnú krízu v rokoch 2008 – 2013 prehĺbili nerovnosti a zohrali úlohu pri zhoršujúcich sa životných podmienkach detí;
3. zdôrazňuje, že súčasná kríza životných nákladov akútne ohrozila živobytie, zdravie a blaho žien, keďže im a ich rodinám hrozí, že nebudú mať prístup k bývaniu, obmedzuje ich kúpnu silu a schopnosť zabezpečiť si potraviny a zhoršuje situáciu energetickej chudoby, sociálneho vylúčenia a nerovnosti; zdôrazňuje, že ženy a deti, ktoré čelia prierezovej diskriminácii, čelia aj ďalším prekážkam v prístupe k základným sociálnym službám; zdôrazňuje, že osobitnú pozornosť treba venovať riešeniu dôsledkov predsudkov a pretrvávajúcich stereotypov, pokiaľ ide o prístup k týmto službám a riešenie dôsledkov chudoby rodičov, ktorá vedie k chudobe detí; zdôrazňuje, že investovanie do opatrení na podporu žien zlepšuje aj životné podmienky ich detí; v tejto súvislosti poznamenáva, že osamelí rodičia sú viac vystavení riziku chudoby spôsobenej krízami a častejšie prenášajú chudobu z generácie na generáciu, pričom 85 % rodín s jedným rodičom tvoria ženy; vyzýva členské štáty, aby podporili opatrenia na monitorovanie cien energie, dopravy a iných základných tovarov s cieľom znížiť vplyv zvyšovania životných nákladov, najmä na ženy, deti a ich rodiny;

4. pripomína, že pandémia ochorenia COVID-19 predstavovala výzvu pre deti, najmä deti v zraniteľnej situácii, keďže narušila ich každodennú rutinu a spoločenské kontakty a prehĺbila existujúce rodové nerovnosti, najmä pokiaľ ide o nárast neplatenej opatrovateľskej práce a nerovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, a viedla k dvojitému zaťaženiu mnohých žien, ktoré mali často dlhšie pracovné zmeny a ďalšiu neformálnu starostlivosť doma¹; poukazuje na to, že v čase krízy sú ženy, najmä ženy na trhu práce, neúmerne zasiahnuté sociálno-ekonomickou situáciou, ako to bolo počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19, keď 42 % žien vo veku 15 – 24 rokov, 34 % žien vo veku 25 – 39 rokov a 27 – 29 % žien vo veku 40 – 54 rokov a nad 55 rokov nemohlo vykonávať platenú odbornú činnosť tak, ako si želali²; konštatuje, že neúmerny podiel záťaže znášali ženy pracujúce na diaľku, ktorých životy boli sťažené potrebou skĺbiť prácu, starostlivosť o deti a domáce práce; zastáva názor, že dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19 mali vplyv na mieru nezamestnanosti v členských štátoch, najmä žien; zastáva preto názor, že je nevyhnutné zaoberať sa rozmerom chudoby žien pri jej riešení a hľadaním riešení; zdôrazňuje, že krízy, ako je pandémia COVID-19, prehĺbili existujúce nerovnosti vrátane služieb súvisiacich so sexuálnym a reprodukčným zdravím a právami (SRZP) alebo viedli ku kritickej situácii v prístupe k SRZP;
5. zdôrazňuje, že zmena klímy neúmerne ovplyvňuje ženy, ktoré majú obmedzenejšie možnosti reagovať na katastrofy v dôsledku klímy, prírodných a environmentálnych faktorov v dôsledku ich nerovnakého prístupu k zdrojom, vzdelávaniu, pracovným príležitostiam, ako aj prevládajúcich sociálnych a kultúrnych noriem a rôznej prierezovej diskriminácii, ktorej čelia³; poukazuje na to, že klimatická kríza a jej dôsledky prehlbujú a v budúcnosti budú ďalej prehľbovať tieto nerovnosti;
6. poznamenáva, že úsilie o dosiahnutie skutočne rovnej spoločnosti vrátane politických opatrení v oblasti rodovej rovnosti sú často zanedbávané v čase krízy; vyzýva členské štáty, aby uprednostňovali politiky a investície, ktoré bojujú proti negatívnym účinkom takýchto kríz na deti, ženy a ich rodiny vrátane tých, ktoré zabezpečujú prístup ku kvalitnej starostlivosti, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti alebo bývaniu a chránia obeť rodovo motivovaného násillia; zdôrazňuje význam systematického rodového hľadiska pri analýze týchto problémov a ich rôznych účinkov a pre hľadanie holistických a spravodlivých riešení; berie na vedomie sociálno-ekonomické účinky pandémie COVID-19 a následný nárast všetkých foriem násillia páchaného na ženách, ku ktorému došlo podľa rôznych správ z viacerých členských štátov v čase obmedzenia pohybu v dôsledku pandémie COVID-19 a po ňom, pričom tieto správy odhalili znepokojujúci nárast domáceho a rodovo motivovaného násillia vrátane fyzického, psychického a kybernetického násillia; poukazuje na to, že to má vplyv aj na deti a ohrozuje ich to; poukazuje na riziko, že sa niektoré zraniteľné kategórie, ako sú žiadateľky o azyl a komunita LGBTQIA+, stanú obeťami násillia; zdôrazňuje, že treba zvýšiť všetky verejné aj súkromné zdroje s cieľom riešiť situácie, ktoré predstavujú riziko pre deti, mladých ľudí, starších ľudí a osoby so zdravotným postihnutím, ako aj

¹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 5. júla 2022 s názvom Smerom k spoločným opatreniam v oblasti starostlivosti (Ú. v. EÚ C 47, 7.2.2023, s. 30).

² Európsky parlament, oddelenie monitorovania verejnej mienky, rýchly prieskum Eurobarometra 2022 – Ženy počas pandémie COVID-19, marec 2022.

³ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. februára 2022 o prioritách EÚ pre 66. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien (Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 276).

podporu skupín ohrozených chudobou; vyzýva na posilnenie Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) s cieľom prioritne sa sústrediť na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu; zdôrazňuje, že treba zvýšiť financovanie opatrení zameraných na predchádzanie rodovo motivovanému násiliu a boj proti nemu v rámci osobitnej zložky programu DAPHNE Občania, rovnosť, práva a hodnoty;

7. poznamenáva, že na zníženie týchto nerovností a podporu sociálneho začlenenia je nevyhnutné odstrániť všetky formy diskriminácie, zabezpečiť dlhodobé politiky a služby, ktoré podporujú prístup k dôstojným pracovným miestam a spravodlivým mzdám, odstraňujú rozdiely v odmeňovaní a dôchodkoch, chránia pred viacerými príčinami chudoby a sociálneho vylúčenia, podporujú rovnaké príležitosti pre rodičov pri návrate do práce a rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom vrátane rovnakého prístupu pre všetkých k finančne dostupným a kvalitným zariadeniam starostlivosti o deti a zariadeniam dlhodobej starostlivosti, ako aj rovnomerné rozdelenie povinností v oblasti starostlivosti, domácnosti a starostlivosti o deti medzi rodičmi v rámci rodiny; poukazuje na to, že vzdelávanie v ranom detstve v rámci kvalitnej a profesionálnej starostlivosti o deti nielenže umožňuje rodičom pracovať, ale je tiež prospešné pre sociálny a psychologický vývoj dieťaťa; vyzýva členské štáty, aby sa usilovali o dosiahnutie všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti pre všetkých, ako ju vymedzuje WHO, ako aj o zabezpečenie predpôrodnej a popôrodnej starostlivosti pre všetky matky;
8. pripomína význam rovnakého rozdelenia opatrovateľských povinností v domácnosti, keďže to umožňuje ženám s opatrovateľskými povinnosťami lepšie zastúpenie na trhu práce a lepšie životné podmienky a sociálne začlenenie; konštatuje, že rodové stereotypy a normy týkajúce sa rozdelenia opatrovateľských povinností nielenže odrádzajú mužov od plnej účasti na rodičovstve a od starostlivosti v širšom zmysle, ale sú škodlivé aj pre ženy a ich blaho a nevýhodné pre ich kariérny rast⁴; konštatuje, že osoby s opatrovateľskými povinnosťami by mali tiež mať právo požiadať o pružný pracovný čas, ako je skrátenie pracovného času, pružný pracovný čas a práca na dialku; zdôrazňuje, že opatrenia na dosiahnutie správnej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom sú dôležité na zabezpečenie rovnomerného rozdelenia povinností v oblasti starostlivosti medzi ženami a mužmi a pri riešení rozdielov v príjmoch a zamestnanosti; konštatuje, že dosiahnutie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom závisí od dostupnosti a prístupnosti kvalitných služieb starostlivosti;
9. pripomína, že v roku 2021 v EÚ27 uviedlo 27,9 % neaktívnych žien vo veku 25 – 49 rokov, že starostlivosť o deti alebo dospelých, ktorí potrebujú starostlivosť, bola ich hlavným dôvodom, prečo si nehľadali zamestnanie⁵; poukazuje na to, že nárast zamestnanosti žien prispeje aj k riešeniu problémov vyplývajúcich zo starnutia populácie EÚ a k zabezpečeniu hospodárskej stability členských štátov; pripomína, že rodová nerovnováha v oblasti starostlivosti a zamestnania môže viesť k rodovým

⁴ Európska komisia, [Women's situation in the labour market](#) (Situácia žien na trhu práce), stránka navštívená 2. októbra 2023.

⁵ Eurostat, databáza LFSA_IGAR, Inactive population not seeking employment by sex, age and main reason – Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons – from 15 to 64 years old (Neaktívne obyvateľstvo, ktoré si nehľadá zamestnanie podľa pohlavia, veku a hlavného dôvodu – starostlivosť o dospelých so zdravotným postihnutím alebo deti a iné rodinné alebo osobné dôvody – od 15 do 64 rokov), naposledy aktualizované 14. september 2023.

rozdielom v dôchodkoch a veľkým rozdielom v miere chudoby vo vyššom veku; konštatuje, že rodiny s deťmi sú viac ovplyvnené nedostatočným prístupom na trh práce a nerovnosťou v príjmoch; konštatuje že zatiaľ čo percentuálny rozdiel v miere zamestnanosti mužov a žien bez detí je 1 %, u tých, ktorí majú dieťa mladšie ako šesť rokov je to 21 % a u tých, ktorí majú tri deti, je to až 37 %⁶; zastáva názor, že rodiny s jedným rodičom, najmä rodiny, na čele ktorých stoja osamelé matky, sú viac ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením (42,1 % v porovnaní s 29,6 % v rodinách s dvoma dospelými a tromi alebo viacerými deťmi), čo súvisí s feminizáciou chudoby, nadmerným zastúpením žien v neistej práci a v práci na čiastočný úväzok, neprimerane dlhým časom, ktorý ženy trávia v zle platenej práci, prerušovaním kariéry žien kvôli starostlivosti o deti alebo iných členov rodiny a rozdielmi v odmeňovaní mužov a žien⁷; zdôrazňuje význam návrhu na ďalšie opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a prepúšťaním rodičov a opatrovateľov, ako sa uvádza v právnych predpisoch v oblasti za rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom v rámci Európskeho piliera sociálnych práv; podporuje rodovo vyvážené využívanie dovolení z rodinných dôvodov a pružných foriem organizácie práce;

10. vyzýva členské štáty, aby zaviedli komplexný súbor pravidiel, ktoré odmietnu pretrvávajúcu prax pýtať sa žien pri pracovných pohovoroch na možnosť, že otehotnejú, alebo na to, či sú tehotné v čase uchádzania sa o prácu; zdôrazňuje, že ide o formu obťažovania na pracovisku a odmieta tlak, ktorý vyvíja na pracujúce matky;
11. zdôrazňuje významný prínos žien v oblasti zamestnanosti, kultúry, vzdelávania, vedy a výskumu; uznáva výrazné zhoršenie životných podmienok žien zamestnaných v oblasti umenia a kultúry a v mikropodnikoch a malých poľnohospodárskych a vidieckych podnikoch, ktoré je dôsledkom nedostatku investícií a podpory hospodárskych a kultúrnych činností;
12. zastáva názor, že ženy sú viac ohrozené chudobou ako muži a že riešenie chudoby žien je dôležité nielen samo osebe, ale aj preto, že má zásadný význam z hľadiska úsilia o zníženie chudoby detí; pripomína že menštruačná chudoba, ktorá súvisí s obmedzeným prístupom k sanitárnym výrobkom, sa týka približne jednej z desiatich žien v Európe; zdôrazňuje, že pocit hanby, neliečené menštruačné bolesti a diskriminačné tradície vedú k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a nižšej miere dochádzky dievčat do školy a žien do práce; zdôrazňuje, že pochopenie prepojení medzi menštruačnou hygienou a chorobnosťou, úmrtnosťou a neplodnosťou matiek, sexuálne prenosnými chorobami/HIV a rakovinou krčka maternice je kľúčom k odstráneniu nerovností v oblasti zdravia a môže byť nápomocné pri včasnom odhaľovaní a zachránení životy; konštatuje, že v roku 2021 bolo 24,4 % detí (mladších ako 18 rokov) v EÚ (19,8 milióna) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením; konštatuje, že v niektorých krajinách toto číslo presahuje 30 %; zastáva názor, že pre deti, ktoré vyrastajú v chudobe, je ťažšie dosiahnuť úspech vo vzdelávaní, mať dobré zdravie a naplno využiť svoj potenciál neskôr v živote; konštatuje, že sociálne investície do individuálnych schopností detí počas ich prvých rokov sú obzvlášť prospešné pre deti zo znevýhodneného prostredia; zastáva názor, že podľa Dohovoru OSN o právach

⁶ Eurofound (2021), Living and working in Europe 2021 (Život a práca v Európe 2021), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 9. máj 2022, s. 73.

⁷ Eurostat, [1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#) (1 zo 4 detí v EÚ ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením), 28. október 2021.

dieťaťa, ktorý podpísali všetky členské štáty EÚ, musia mať všetky deti právo na vzdelanie, služby zdravotnej starostlivosti, bývanie a ochranu, odpočinok, voľný čas a vyváženú stravu, ako aj právo zúčastňovať sa na rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú, a právo na starostlivosť v rodinnom prostredí;

13. víta stratégiu EÚ v oblasti starostlivosti a revíziu barcelonských cieľov v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve ako kľúčové hnacie sily účasti žien na trhu práce; poukazuje na význam takéhoto kvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve z hľadiska boja proti nerovnosti a sociálnemu znevýhodneniu detí a ich rodín⁸; požaduje súbor politík, programov a odporúčaní, ako aj investícií na európskej úrovni s cieľom uznať starostlivosť za právo a chrbtovú kosť našej spoločnosti; zdôrazňuje, že treba zaujať integrovaný, komplexný a celoživotný prístup k starostlivosti, podporovať prítťažlivosť práce v odvetví starostlivosti rovnako pre ženy a mužov, ako aj bojovať proti diskriminácii a rodovým nerovnostiam v tomto odvetví; zdôrazňuje však, že súčasná kvalita a objem dlhodobej starostlivosti a starostlivosti o deti nie je dostatočný, najmä pokiaľ ide o deti v ranom veku;
14. pripomína význam barcelonských cieľov do roku 2030, medzi ktoré patria ciele, aby sa aspoň 50 % detí mladších ako tri roky a aspoň 96 % detí vo veku od troch rokov do veku začiatku povinnej základnej školskej dochádzky zúčastňovalo na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve; zdôrazňuje kľúčovú úlohu žien v dôležitých oblastiach verejného sektora, akými sú sociálna oblasť, starostlivosť, vzdelávanie a zdravotníctvo, ktoré držia naše hospodárstvo a spoločnosť pohromade, no v čase krízy sú často medzi prvými, ktoré čelia škrtom; zastáva názor, že vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve majú rozhodujúci vplyv na kognitívny rozvoj detí, keďže v prvých piatich rokoch života sa rozvíjajú ich základné schopnosti a že prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vytvára základy pre neskorší úspech v živote, pokiaľ ide o vzdelanie, blahobyt, zamestnateľnosť a sociálnu integráciu, a má významný vplyv na sebavedomie; zastáva názor, že jasle a zariadenia predškolského vzdelávania môžu zohrávať významnú úlohu v kompenzácii sociálno-ekonomického postavenia detí ohrozených chudobou a predstavujú faktor, ktorý uľahčuje návrat rodičov, a najmä matiek na pracovný trh; zastáva názor, že inkluzívne vzdelávanie sa zameriava na všetkých žiakov tým, že posilňuje učenie a kultúrne a spoločenské hodnoty; poznamenáva, že rozdiely vo vzdelávaní detí z rôznych sociálno-ekonomických vrstiev sa zväčšili; odporúča, aby členské štáty zaručili všetkým deťom všeobecný prístup k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu, či už formálnemu alebo neformálnemu, verejnému alebo súkromnému, pre všetky vekové kategórie, s cieľom podporovať ich emocionálny, sociálny, kognitívny a fyzický rozvoj, chrániť ich blaho a zabezpečiť, aby všetky deti mohli využívať inkluzívne kvalitné vzdelávanie, a tým maximalizovali vplyv vzdelávacích systémov, pokiaľ ide o presadzovanie rovnakých príležitostí a prelomenie bludného kruhu vylúčenia;
15. odporúča, aby členské štáty poskytli potrebnú podporu na zabezpečenie práva na kultúru, šport a voľný čas, prístupu k otvorenému priestoru a zdravému prostrediu pre všetky deti, pričom sa zamerajú na zabezpečenie rovnakého prístupu a kvality pre deti v chudobe, deti v odľahlých oblastiach, deti so zdravotným postihnutím, deti patriace k

⁸ V roku 2021 v EÚ27 uviedlo 27,9 % neaktívnych žien vo veku 25 – 49 rokov, že starostlivosť o deti alebo dospelých, ktorí potrebujú starostlivosť, bola ich hlavným dôvodom, prečo si nehľadali zamestnanie (Eurostat, výberové zisťovanie pracovných síl, 2021).

národnostným alebo etnickým, náboženským, jazykovým a migrujúcim menšinám, deti pohybujúce sa v rámci EÚ bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a deti, na ktoré sa zabudlo; pripomína právo na voľný čas a účasť na hrách a rekreačných činnostiach, ako je stanovené v Dohovore Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa;

16. zdôrazňuje, že riešenie rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov má pozitívny vplyv na znižovanie chudoby a na sociálne začlenenie a je nevyhnutné na dosiahnutie rodovej rovnosti; zdôrazňuje, že veľmi dôležité sú široko dostupné kvalitné služby starostlivosti o deti, sociálnej starostlivosti, ako aj služby v domácnosti, pretože ich absencia alebo obmedzená dostupnosť vedie k tomu, že ženy znižujú alebo upúšťajú od svojej účasti na trhu práce, aby plnili úlohy neplatennej opatrovateľskej starostlivosti; požaduje ambiciózne vykonávanie smernice o transparentnosti odmeňovania⁹ a konkrétne opatrenia na boj proti neistým pracovným miestam, chudobe pracujúcich, horizontálnej a vertikálnej segregácii pracovného trhu a podhodnoteniu práce, ktorú vykonávajú väčšinou ženy a ktorá by sa mala prehodnotiť a spravodlivo odmeniť;
17. berie na vedomie dôležitú úlohu rodín v krízových situáciách; poukazuje na význam primeranej starostlivosti o deti, sociálnej starostlivosti a služieb v domácnosti pre osamelých rodičov, najmä ženy, keďže kríza ochorenia COVID-19 neúmerne zasiahla osamelé matky, ktoré sú zraniteľné voči potrebám starostlivosti o svojich príbuzných, a preto sú v menšej miere k dispozícii pre výkon povolania¹⁰; vyzýva Komisiu a členské štáty na ambiciózne a posilnené vykonávanie záruky pre deti s cieľom zabezpečiť, aby všetky deti v EÚ vrátane tých v odľahlých oblastiach mali prístup k zdravým potravinám, primeranému bývaniu, zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu, starostlivosti a voľnočasovým aktivitám; pripomína, že je dôležité začleniť práva detí do všetkých vnútorných a vonkajších politík, opatrení a programov EÚ (legislatívnych aj nelegislatívnych), ktoré môžu mať priamy alebo nepriamy vplyv na deti, a zabezpečiť tak konzistentnosť a súdržnosť; zdôrazňuje význam vykonávania odporúčania v rámci záruky pre deti¹¹;
18. zdôrazňuje, že v Európe je jedno z piatich detí obeťou určitej formy sexuálneho násillia, že k väčšine prípadov zneužívania dochádza v pomyselnom rámci dôvery a že deti predstavujú približne štvrtinu obetí obchodovania s ľuďmi, z ktorých väčšinu tvoria dievčatá a ktoré sa z veľkej časti stávajú obeťami sexuálneho vykorisťovania¹²; konštatuje, že mladé žiadateľky o azyl čelia rodovo motivovanému násilliu; odsudzuje všetky formy násillia, zneužívania, vykorisťovania a zanedbávania detí; naliehavo vyzýva členské štáty, aby vytvorili a uplatňovali integrované systémy prevencie a ochrany detí s cieľom odstrániť násillie, zneužívanie, vykorisťovanie a zanedbávanie, pričom by zapojili školy a zdravotnícke systémy vrátane verejných služieb, aby vytvorili podmienky na rýchlu reakciu, poskytlí ochranné prostredie a pomohli posilniť

⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/970 z 10. mája 2023, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania (Ú. v. EÚ L 132, 17.5.2023, s. 21).

¹⁰ Eurofound, Economic and social inequalities in Europe in the aftermath of the Covid-19 pandemic (Hospodárske a spoločenské nerovnosti v Európe po pandémie ochorenia COVID-19), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 24. januára 2023.

¹¹ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14).

¹² Oznámenie Komisie z 24. marca 2021 s názvom Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa (COM(2021)0142).

postavenie detí; zdôrazňuje, že každé dieťa má právo byť chránené pred zneužívaním, násilím a zanedbávaním.

19. poukazuje na význam vzdelávania pre dievčatá a ženy a posilnenia ich postavenia ako faktora pri znižovaní rodových nerovností a sociálneho vylúčenia; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam školských programov, ktoré sa kriticky zaoberajú stereotypmi a ich negatívnymi účinkami na dievčatá a ženy, ale aj na chlapcov a mužov, s cieľom prelomiť tieto stereotypy; odporúča, aby členské štáty zabezpečili, aby všetky deti mali prístup k inkluzívnemu, kvalitnému vzdelávaniu v každom veku, či už formálnemu alebo neformálnemu; zdôrazňuje, že komplexná sexuálna výchova pre všetky deti je základným opatrením pri odstraňovaní nerovností a v snahe o vytvorenie spoločnosti bez násilia, pretože spochybňuje škodlivé rodové stereotypy a podporuje rozmanitosť, telesnú autonómiu a telesnú a duševnú integritu;
20. uznáva zásadnú úlohu škôl ako poskytovateľov každodenného výživného jedla (v mnohých prípadoch jediného jedla) a propagátorov vzdelávania v oblasti výživy, ktoré presahuje ich rámec; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili aspoň jedno kvalitné bezplatné jedlo na všetkých stupňoch povinného vzdelávania;
21. považuje za nevyhnutné, aby členské štáty vypracovali politiky, ktoré by riešili prevalenciu detskej práce v EÚ; v tomto zmysle zdôrazňuje odporúčania Medzinárodnej organizácie práce, ktoré zdôrazňujú potrebu rozšíriť sociálnu ochranu detí a ich rodín s cieľom zmierniť chudobu a neistotu, ktoré udržiavajú detskú prácu, vrátane, a to: zabezpečenia registrácie narodenia každého dieťaťa, aby deti mali právnu identitu a mohli využívať svoje práva od narodenia; podpory dôstojnej práce, ktorá poskytuje spravodlivú mzdu, s osobitným dôrazom na pracovníkov v neformálnom hospodárstve; podpory primeraného spôsobu života na vidieku, a to aj podporou diverzifikácie hospodárstva, investíciami do infraštruktúry a služieb a rozšírením ochrany a plánovania plodín, najmä v rodinnom poľnohospodárstve, ktoré čiastočne stále závisí od celej domácnosti, aby sa postarala o poľnohospodárske procesy; zabezpečenia existencie právnych predpisov, ktoré chránia deti a sú podporované štátnymi nástrojmi potrebnými na ich uplatňovanie a riešenia rodových otázok a diskriminácie, ktoré zvyšujú riziko detskej práce, najmä v prípade dievčat, v súvislosti s neplatenou prácou v domácnosti;
22. konštatuje, že deti z rôzneho prostredia, ako sú migranti, utečenci, žiadatelia o azyl a deti bez dokladov a deti bez sprievodu patria medzi najviac postihnuté chudobou; konštatuje, že chudobou sú ohrozené aj deti žijúce v rodinách s jedným rodičom, vo veľkých znevýhodnených rodinách, deti so zdravotným postihnutím a deti patriace k etnickým menšinám¹³; zdôrazňuje, že v prístupe k zdraviu a vzdelaniu existujú rozdiely medzi najchudobnejšími a najzraniteľnejšími deťmi; zdôrazňuje, že rómske deti a približne 11 miliónov detí so zdravotným postihnutím patria medzi najviac znevýhodnené, pokiaľ ide o prístup ku kvalitnému vzdelávaniu; konštatuje, že zatiaľ čo rómske deti v Európe častejšie ukončujú školskú dochádzku na prvom alebo druhom stupni bez toho, aby nadobudli základné zručnosti, deti so zdravotným postihnutím

¹³ Save the Children, [Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union: Save the Children report](#) (Chudoba v Európskej únii ohrozuje o vyše 200 000 detí viac: správa organizácie Save the Children), 7. marca 2023.

zostávajú úplne vylúčené zo školy a z kvalitného vzdelávania¹⁴; zdôrazňuje, že podľa globálneho indexu zdravia žien nebolo za posledných 12 mesiacov v EÚ približne 44 % žien vyšetrených na žiadnu zo štyroch kritických chorôb žien; konštatuje, že rodová nerovnosť bráni ženám a dievčatám v prístupe k zdravotným informáciám a kritickým službám; zdôrazňuje význam znižovania rozdielov v zdravotnej starostlivosti pre ženy; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo vnútroštátnych stratégiách pre Rómov uprednostnili práva detí a zabezpečili, aby rómske deti mali rovnaký prístup k základným službám s osobitným dôrazom na vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, základné a stredoškolské vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť, výživu a dôstojné bývanie; konštatuje, že v prípade dievčat, ktoré čelia viacerým formám diskriminácie, sú prekážky brániace prístupu k ich právam a prekonávaniu chudoby ešte zložitejšie; konštatuje, že preto je pravdepodobné, že budú v plánoch na riešenie potrieb zraniteľných skupín prehliadané; zdôrazňuje význam investícií do verejného a bezplatného vzdelávania, ktoré zabezpečia ciele vyučovacie metódy a individuálny prístup k deťom, ktoré patria k zraniteľnejším sociálnym skupinám, ako sú rodiny a spoločenstvá vystavené vylúčeniu; zdôrazňuje, že tento prístup by mal zahŕňať spoluprácu medzi učiteľmi, sociálnymi a pedagogickými odborníkmi, rodinami a spoločenstvami; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby začlenili práva detí do európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2020 – 2030 a podporovali rodiny investovaním do posilnenia postavenia detí a ich rodín a ich práva na nezávislý život;

23. pripomína, že deväť miliónov dospelých v Európe (vo veku 10 až 19 rokov) trpí duševnými poruchami, pričom úzkosť a depresia predstavujú viac ako polovicu všetkých prípadov; zdôrazňuje, že psychická úzkosť je v dôsledku diskriminácie a marginalizácie výraznejšia u žien a príslušníkov komunity LGBTQIA+ osôb¹⁵; okrem toho zdôrazňuje, že medzi deťmi bez sprievodu a mladistvými migrantmi je vysoký výskyt porúch duševného zdravia, keďže okolnosti, ktorým tieto deti čelia, majú významný vplyv na duševné zdravie; konštatuje, že obmedzenia súvisiace s ochorením COVID-19 výrazne obmedzili sociálne príležitosti a interakcie detí, čo spôsobilo rozsiahle narušenie a nárast príznakov depresie, najmä u dospelých dievčat¹⁶; konštatuje, že školy uľahčujú prístup k duševnému zdraviu a psychosociálnej podpore; pripomína, že Unicef vyzdvihol osvedčené stratégie, ako sú vykonávanie programov na budovanie povedomia a posilnenie zručností dospelých v oblasti zvládania emócií, integrácia konzultačných služieb v oblasti duševného zdravia do vzdelávania, odborná príprava učiteľov a zamestnancov v oblasti posilňovania dobrých podmienok pre žiakov a vytváranie bezpečného priestoru pre deti, aby mohli diskutovať a deliť sa o svoje obavy¹⁷; zdôrazňuje, že členské štáty musia vyčleniť dostatočné finančné prostriedky na liečbu duševného zdravia a psychosociálnych problémov a zlepšenie regionálnej

¹⁴ Regionálna kancelária UNICEF pre Európu a Strednú Áziu, [Situation of Children in Europe and Central Asia](#) (Situácia detí v Európe a Strednej Ázii), január 2023.

¹⁵ UNICEF, [The Mental Health Burden Affecting Europe's Children](#) (Závažnosť na duševné zdravie európskych detí), 4. októbra 2021.

¹⁶ Save the Children, [Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#) (Zaručenie budúcnosti detí: Ako pandémia COVID-19, náklady na život a klimatická kríza vplyvajú na deti žijúce v chudobe a čo majú vlády v Európe urobiť), marec 2023.

¹⁷ UNICEF, [The Mental Health Burden Affecting Europe's Children](#) (Závažnosť na duševné zdravie európskych detí), 4. októbra 2021.

infraštruktúry prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu plus a Európskeho fondu regionálneho rozvoja vrátane cieľných programov pre zraniteľné skupiny;

24. konštatuje, že nerovnosti v oblasti zdravia medzi ženami úzko súvisia so sociálno-ekonomickým postavením a geografickým regiónom a že je nevyhnutné zohľadniť sociálne a hospodárske faktory, ktoré ovplyvňujú životy a zdravie žien v rôznych fázach života; poukazuje na to, že vo všetkých členských štátoch vrátane vidieckych regiónov chýbajú kvalitné, dostupné a cenovo prijateľné služby v oblasti starostlivosti; zdôrazňuje, že v dôsledku širokej škály právnych, finančných, praktických, spoločenských a kultúrnych prekážok a obmedzení sa sexuálne a reprodukčné zdravie a práva (SRZP) vrátane bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva v rámci členských štátov EÚ a medzi nimi značne líšia; pripomína, že sexuálne a reprodukčné zdravie a práva sú predpokladom rodovej rovnosti;
25. pripomína, že mnohé ukrajinské utečanky utekajúce pred útočnou vojnou žijú v rôznych štátoch EÚ a tretích krajinách v Európe a majú osobitné potreby týkajúce sa starostlivosti o deti, ktoré treba zohľadniť s cieľom uľahčiť im prístup na trh práce, ale aj pomôcť im pri učení sa jazyka a začleňovaní ich detí do spoločnosti; zdôrazňuje, že vojna na Ukrajine oslabil prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane služieb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv a viedla ku kritickej situácii, pokiaľ ide o plnenie potrieb vysídlených osôb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv;
26. vyzýva členské štáty, aby riešili problémy, ktorým čelia ukrajinské utečanky, ako sú jazykové bariéry, väčšia pravdepodobnosť sociálnej izolácie a obmedzené sociálne siete; konštatuje, že ukrajinským utečencom môže ďalej hroziť chudoba a sociálne vylúčenie; konštatuje, že opatrovateľské povinnosti sú prekážkou zamestnania pre ukrajinské ženy (33 %) v porovnaní s ukrajinskými mužmi (9 %); vyzýva členské štáty, aby riešili tieto výzvy tým, že ponúknu špecializovanú podporu pre oblasť starostlivosti o deti, ako je podpora alebo dotácie na starostlivosť o deti¹⁸;
27. zdôrazňuje, že podľa správy organizácie Save the Children¹⁹ žije v oblastiach postihnutých ozbrojenými konfliktmi viac detí ako kedykoľvek predtým za posledné dve desaťročia (najmä v Afganistane, Jemene, Južnom Sudáne, Stredoafrickej republike, Konžskej demokratickej republike, Sýrii, Iraku, Mali, Nigérii a Somálsku), pričom každý rok v dôsledku konfliktov zomrie 100 000 detí; pripomína, že v roku 2017 žilo v oblastiach postihnutých konfliktmi 420 miliónov detí (18 % všetkých detí na svete), čo bolo o 30 miliónov viac ako v predchádzajúcom roku;
28. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby bojovali proti štrukturálnej diskriminácii a umožnili každému neobmedzený a nediskriminačný prístup na trh práce, čo zároveň zlepši vývoj detí, posilní sociálnu inklúziu a spravodlivosť a zníži chudobu; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby predložili konkrétne opatrenia na podporu prístupu ku kvalitným pracovným miestam a bezpečnosti pre utečencov a migrantov; v tejto súvislosti zdôrazňuje európsku smernicu o transparentnosti odmeňovania a smernicu o

¹⁸ Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, [What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?](#) Aké sú výzvy integrácie ukrajinských utečeneckých žien?, 30. mája 2023.

¹⁹ Save the Children, Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict (Zastavte vojnu proti deťom: Ochrana detí v konflikte 21. Storočia), 2019.

minimálnej mzde²⁰, ktoré sú ďalšími opatreniami zameranými na odstránenie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov; poukazuje na to, že spravodlivé odmeňovanie pomáha riešiť chudobu žien udržateľným spôsobom; zdôrazňuje, že financovanie EÚ umožňuje podporu a investície na vnútroštátnej úrovni s cieľom bojovať proti chudobe detí a podporovať sociálne začlenenie;

29. vyzýva Komisiu, aby predložila súbor opatrení a odporúčaní zameraných na podporu prechodu k ekonomike, v ktorej zaradi starostlivosť do centra politik EÚ a vnútroštátnych politik s včasným a rovnakým prístupom ku kvalitným službám starostlivosti, ako sú starostlivosť a vzdelávanie, pričom efektívne využije dostupné nástroje EÚ a vyčlení dostatočné finančné prostriedky na túto oblasť; opakuje, že na financovanie programov, ktoré majú vplyv na život detí a ich rodín, možno okrem fondu ESF+ priamo alebo nepriamo použiť aj iné finančné zdroje EÚ, ako napríklad Európsky fond regionálneho rozvoja a Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby;
30. žiada Komisiu a členské štáty, aby zaviedli systém monitorovania dojčenia na úrovni EÚ s cieľom pochopiť realitu a pomôcť pri formulovaní politik na podporu dojčenia v súlade s odporúčaniami WHO;
31. vyzýva, aby sa zásady uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a rodového rozpočtovania premietli do všetkých oblastí politiky, ako aj pri navrhovaní opatrení, ktorých cieľom je reagovať na konkrétne krízy vplývajúce na ženy a dievčatá; zdôrazňuje preto, že treba osobitne zhromažďovať rozčlenené údaje a rozvíjať odborné znalosti v oblasti rodovej rovnosti a posúdenia vplyvu na rodovú rovnosť s cieľom zabezpečiť plnú integráciu rodového rozmeru a lepšie pochopiť a riešiť konkrétne účinky týchto politik na ženy; požaduje opatrenia zamerané na rodovú rovnosť, a to vyčlenením rozpočtových prostriedkov s cieľom riešiť osobitné potreby žien po negatívnych dôsledkoch viacnásobných kríz, najmä v oblasti zamestnania, rodovo motivovaného násillia a SRZP, a to aj v programoch a nástrojoch v rámci Next Generation EU a v dlhodobom rozpočte EÚ na roky 2021 – 2027;

²⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2022, s. 33).

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	19.9.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 24 -: 2 0: 4
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans
Náhradníčka (čl. 209 ods. 7) prítomná na záverečnom hlasovaní	Laura Ballarín Cereza

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

24	+
ID	Annika Bruna
PPE	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elzbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou
Renew	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
The Left	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Livia Járóka
PPE	Arba Kokalari

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania

INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	7.11.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 33 -: 5 0: 3
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Dominique Bilde, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Jordi Cañas, Leila Chaibi, Ilan De Basso, Margarita de la Pisa Carrión, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Ādám Kósa, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Max Orville, Sandra Pereira, Dragoş Pîslaru, Elżbieta Rafalska, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mounir Satouri, Monica Semedo, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marianne Vind, Tomáš Zdechovský
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Gheorghe Falcă, Romeo Franz, Lukas Mandl, Eugenia Rodríguez Palop, Birgit Sippel
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Asim Ademov, Attila Ara-Kovács, João Pimenta Lopes, Thijs Reuten

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

33	+
PPE	Asim Ademov, Jarosław Duda, Gheorghe Falcă, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Stelios Kypouropoulos, Lukas Mandl, Eugen Tomac
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Dragoş Pişlaru, Monica Semedo
S&D	João Albuquerque, Attila Ara-Kovács, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Ilan De Basso, Estrella Durá Ferrandis, Alicia Homs Ginel, Thijs Reuten, Daniela Rondinelli, Birgit Sippel, Marianne Vind
The Left	Leila Chaibi, Sandra Pereira, João Pimenta Lopes, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Romeo Franz, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Mounir Satouri

5	-
ECR	Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Rafalska, Pirkko Ruohonen-Lerner
PPE	Romana Tomc

3	0
ID	Dominique Bilde
NI	Ádám Kósa
PPE	Tomáš Zdechovský

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania